

Valódi brünni szövetek

az 1914 évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény 1 szelvény 7 kor.
3.10 m. hosszú 1 szelvény 10 kor.
teljes férfiruhához 1 szelvény 15 kor.
(kabát, nadrág, és mellény) 1 szelvény 17 kor.
elegendő, csak 1 szelvény 20 kor.

Egy szelvényt fektetve szalonruhához 20.— K-ért, szelvényt felhúzóval, turisztikánál, szelvényangarára, női kosztüm szövetek stb. gyári árakon küld, mint megbízható és szolid cég mindenütt ismert posztógyári raktár.

Siegel-Imhof Brünn

Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök a mélyebb megfigyelés, az szövet-alkalmazás közvetlen Siegel-Imhof cégénél, a gyári piacok rendeltetése, igen jelentékeny. Szabott, legelőcsöb árak. Örökös választék. Miniatűr, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen bízhatóan.

STOOSZ

GYÓGYFÜRDŐ (Abaujtona megye).

Elsőrangú klimatikus gyógyhely és vizgyógyintézet.

Igen mérsékelt árak, külön ellátás. Elő- és utóidényben a szobákrakban jelentékeny engedmény.

Fürdőidény: május 15-től szeptember végéig. Posta- és táviratállomás helyben. Vasúti állomás Mécenéz. 630 méter a tenger színe fölött, gyönyörű fenyvesek között, különösen kedvező tavaszi és őszi időjárás. Klimája enyhe, levegője ózondús és pormentes, ivóvíze pártatlan.

Gyógyeszközök: Vizgyógyimód, tejkúra, fenyő-, oxigén- és szénsavas fürdők, massage és villamosítás.

Javalva van: Idegesség, ideggyengeség, méhszerv (hysteria), rásztkör (hypochondria), álmatlanság, hűdások és benuálások esetében. Továbbá: vérzegénység, sápkör, vértóadások, idült tüdőhurut, hörgőgörcs (asthma), kezdődő tüdővész, gyomor és bélhurut, kőszvényes bántalmak, morfinos betegség esetében, stb.

Igazgató-főorvos: Dr. Czifrusz Dezső kir. tanácsos, a Ferencz József-rend lovagja. (ki télen gyakorló orvos San-Renóban.) — Prospektust kívánatra küld.

A fürdőigazgatóság.

BADEN

WIEN MELLETT.

PENSION MELANIE

1912-ben megnyitotta

Előkelő családi otthon, legszebb fenyő, a főhercegi villák közelében. előkelő konyha. — Kert. — Villamos, vasúti megállóhely. — Helyköz telefonszám: 240. — Egész éven át nyitva. — Tulajdonos: Melly Mayer von Maybach. Prospektust küldi Blochner J. hírdetője, Budapest, IV., Semmelweis-utca 4. sz.

Knuth Károly

mérnök és gyáros

Cs. és kir. fensége József főh. udv. szál. Gyár és iroda: Budapest, VII., Garay u. 10.

QQ

Kőponti víz, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezeték, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. — Tervek, költségvetések, jóváhagyási előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Régi hírneves
kénes gyógyfürdő

VARSÓ-TÖPLITZ

(Horvátország). — Vasut., posta-, telefon- és távirat-állomás.

Új gyógyszalloda villanyvilágítással. Hírneves radioaktív hőforrás +58° C.

Prospektus
ingyen!!

Ajánlva: kősz-
vénnyel, szusz-
csúsz, ischias stb. néi.
Elekt. massage, iszap-, szénsavas és napfürdők és forrólevegő kezelése.

Egész éven át nyitva. Modern konyha. Új szállodák. Mesés könyvek. Katonaszene.

Fürdőorvos: Dr. LOCHERT J.

KELETI-féle

speciális gyártmányok:

Cs. és kir. szab.

Sérnykötők pneumatikus gummi
pelottával, gummi
göresér harisnyak, műfűzők ferdén-
nőttek részére, mülábak, műkezek,
testegyesítő járó és támogatók

valamint a betegápoláshoz tartozó összes
szakkészít és eredeti gyári árak és
jótállás mellett

KELETI J.

orvosi műszer és gummiárak gyára

Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17.

Külön női egészségügyi szakosztály (női ki-
szolgálás) Gróf Szapáry uvar (Koronaherceg-
utca 14-16. szám.)

Legújabb 3000 ábrával ellátott ár-
jegyzék ingyen és bérmentve.

**ZONGORÁK.
HECKENAST
GUSZTÁV
ZONGORATERMEI
BUDAPEST-GIZELLATÉR-2
ALAPITVA 1865-TELEFON 1-69**

Tobelbad

GYÓGYFÜRDŐ GRÁC MELLETT SZANATÓRIUMMAL

Gyomor- és bélbetegségek, idegességek,
üdülőknek és légszuszorítóknak. Diéta kurák.
Hízó és soványító kurák.

SPORTKURÁK

Lehmann-kurák. Villamos- és vizgyógykezelések.
Nő- és legfűzők. Újtársak: Nagyszabású
sporttelepek (golf, teniszer, fociball, teniszer,
quet-nálák, nyitott lovadás, víziszer, szellőződé,
Kétezer négyzetméteres rádiómos víz
25 C-os szabad termalfürdő. Mérsékelt
szanatórium- és pensió-árak. Magyar orvos, magyar
levelezés és prospektus. Megnyitás május 1-én. Előidény-
ben külön kedvezmény. Cím: Tobelbad bei Grác.

Balatonfüredi szanatorium és gyógyfürdő

Természetes szénsavas iszapfürdők és balaton-
fürők. Ivókúra. Fizikai és diétetika gyógyin-
tezet az összes lelbetegségek számára. különös te-
kinettel a szív- és érrendszer, vese megbetegede-
sénél és női bajoknál. Csúszkorbetegségek, ivó-
alkalózó és diétetika kúra. Idegbetegségek számára
az összes modern gyógyeszközzel felszerelve.
Soványító-, hízó-kúra. Röntgen- és chemia-labo-
ratorium. Zander-intézet. Inhalatorium. — Egész
éven át nyitva. — Prospektussal és felvilágosí-
tással szolgál a Fürdőigazgatóság.

Páratlan a maga nemében

RUSZÁNDÁ

GYÓGYISZAP FÜRDŐ

bármely más nemzetközi fürdőt is felülmúl

Vasúti, posta- és távirat-állomás

Dél-Magyarország Melence (Torontalm.)

Nyitva május 15-től szeptember 15-ig.

Négy modernül berendezett 74
szobából álló szállodával.

A fürdőn orvosi szaktekintélyek rendelkeznek

Javalva: kőszvény, idült ízületi rheuma,
scrophulosis minden alakjában, kő-
gyógyimódok ellenálló bőrbetegségek,
patulák és prurigo, vérzésben
szövődnő nők, idegbetegségek, csont-
bántalmak. Caras Neorisné és idült
lues bántalmaknál biztosan gyógyít.

Kitűnő jó magyar konyha, valódi hamisítatlan borok,
olvasó- és zongoraterem, tekeasztal és tekepálya, nagy
virágos és árnyékos park padokkal, naponta csigány-
hangverseny tartatik.

Prospektust kívánatra díjtalanul küld a
Fürdőigazgatóság.

Aranyér

egyedüli gyógyszer a Ho-
morádán gyógykezelés,
mely fájdalomtól teljesen
megszünteti, 3-4 f. be-
kúdesenéljárva bérmentve

Gőssy gyógyszer-
rában, Csikszerecs.

Kénes gyógyfürdő

BADEN

Wien
mellett

NAGYFOKU RADIOAKTIVITÁS.
1913-ban: 32,366 fürdővendég.

Kiváló gyógyerejű kénesforrások
iszapcsomagolások: csusz, kősz-
vény, ischias, izzadmányok, benu-
lás, neuralgia, görvélőkör, bór-
bajok, fémmelegzés ellen. —
Peregrini városi forrás. — HER-
ZOGHOFF városi fürdőszalloda. —
Elsőrangú ház. Interurbán tele-
fon. Melegvíz, fénnyelző. Továbbá elsőrangú szál-
lodák, penziók, éttermek, vendéglők és üzletek.
Fürdőidény egész éven át. Prospektus ingyen. —
Felvilágosítással szolgál a FÜRDŐIGAZGATÓSÁG
BADEN, vagy BLOCKNER J. hírdetőiroda, Bpest,
IV., Semmelweis-u. 4., hol prospektus kapható.

21. SZ. 1914. (61. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, MÁJUS 24.

Szerkesztési iroda: IV. Várnagy-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postai meg-
határozott viteldij is eszolandó.

AZ AMERIKAIÁK ELŐNYOMULÁSA MEXIKÓ FŐVÁROSA FELÉ. — ELŐŐRSÖK VERA-CRUZ MELLETT.

Underwood és Underwood fölvétele.

TÁTRALOMNICZ PALOTA-SZÁLLÓ

Szezon május 31-től. Lóverseny,
nemzetközi galambhívészet, ten-
nis és golf. — Posta, telefon,
automobilok. — Prospektust in-
gyen küld az igazgatóság.

LOMNICZ-SZÁLLÓ. Bethlen-ház.

Julius hó 1-étől nyitva. — Teljes penzió 10% K-tól.

Klimatikus gyógyhely modern szanatóriummal.

Junius és szeptember hónapokban teljes heti penzió 77 kor.

a PALOTA-SZÁLLÓBAN a kassza és ellátással.

"JESCOZIPÓK" ELSORENDÜK!

Angol varrott fekete, barna, lakk ujdonságok.

Egységárak: A legjobb — 12-50 kor.
A legelegánsabb 16-50

RAKTÁRAK: Deutsch Antal

IV. ker., Keckeméti-utca 19. sz., IV. ker., Kossuth Lajos-utca 2. sz. és VII. ker.
Erzsébet-körút 36. szám. — Telefon: 44-57. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Állomások. Regény. Irta Kaffka Margit.

(Folytatás.)

V.

És oly könnyen, egyszerűen kezdődött.

Készült, teljesedett a nyár, jószágok jöttek a friss-zöldű budai hegyek és lejtők felől s a nagy folyó megint sunyin tánczolva csuszamlott el a tarka és zagyva, eleven város alatt; hőmpolygott odább piszkát és virágját kedves, nyílt rosszassággal ő is; ártatlan, ősi testvérközönnyel, nevetőn. Minden előről kezdődik! Minden szabad ez idén! Délelőtt ragyogott a nap és este arannyal tükröztek a lámpák. A korzón kevert, hangos, divat-torz nép kerengett; de el lehetett menekülni — visszanezni, megállni, vállatvonni, — és összevágó léptekkel, czinkos-kettesben sietni messzebb, csendesebb terekre, a távoli hid aljái és azon is túl, a hol farakások vannak az elhagyott gyepes parton. Vagy odaát maradni Budán, a Vár alatt, — orgonalampos kis kertek között, gesztenyefás, ódon utcákban ballagni hasas rostélyű ablakok, veretes kapuk alatt; régi, kopogó kövezeten, polgári csendű vidéken; olyan csodálatos messzeségben a vizen túli, lámpákszeres, sokadalmas világtól. És nevetni rajta így ketten.

Odaát a két szomszéd kerületben lassankint nyárra-csúszdák az ablakrokkok, ürültek az utcák, Vajda Róbert futólag említette egyszer, hogy az ő családja is ezidén korábban utazik le a tengerpartra a legkisebbik leány gyenge egészsége miatt. Éva másvalakitől, idegentől hallotta volt, úgy rémlett: hogy a titkárnak urával egyidős, kövérkés felesége van és három nagyocská leánya; hogy igen korán, de gazdagon házasodott. Közűk nem esett szó erről.

Nagyon formás, kedves, egyszerű, szinte keresetlen keresetlen volt az érintkezésük. Halk és ügyes beszélgetésük, a férfi gyengéd puhatolódása s az asszony óvatos, apránként megmutakozása volt. «Szeretem magát!» mondta néha Vajda igénytelenül, kedvesen és Éva mosolygott a homályban. «Mikor veszi ezt már komolyan?» zúgolódott szeliden a másik. Így, lassacskán kezdődött és érezni lehetett, hogy tovább is lesz. E biztos várás kíváncsisága nem volt kellemetlen Évának.

«Nem baj, ha tovább is lesz!» gondolta el ilyenkor otthon így, — szantszándékkal józan-kodón. «Mit is csinálnék ezen a nyáron? ... És ha beleszeretek, annál jobb; hisz erre vágytam! ... Úgyis rájövönne egyszer, mostanában ... és ez az ember bizonyo-an még a legalkalmasabb ... Korrekst és diszkrét, a maga érdekében is ... Mindenkép kellemes, hogy foglalkozik velem! ...» Am sokszor órákon át ült, látszólag firkálgatva és visszaalmodta a szavait, gyengéd, tiszteletteljes cselezéseit, elkormányolódásait, okos és szomorú mosolyát, a tekintetét; és értelmét hámozgatta sok véletlen, apró dolognak közöttük. Semmittevő, üres óráit kitöltötte már, de még úgy hitte, könnyed kis játék az egész és minden csak tőle magától függ.

«Ugy-e, egyszer majd meg szabad látogatnom! ...» Még csak félig mondott ígért, de a kis budai műteremlakást ő rá gondolva rendezte, formálta minden tehetségével, — finom és diszkrét, asszonyos otthonná. Huezul Mária a hurezkodás zavaros napjaiban megint megbolondult; lanyhán, kelletlenül dolgozott, szilaj dühbe borult valami kicsiség és csunyán szájkaszkodott. «A vasesztergályos!» gondolta Éva bosszúsán, kifizette és elküldte. A leány göröcsben zokogva borult a kezére az utolsó percesben. «Ne bomolj! Majd visszajössz egyszer megint, ha eljártad a bolondját!» — És igazában nem is volt ellenére, hogy most elmegy; pedig a kicsiket imádtá és rá lehetett őket bízni. De néha jól megnézte: elevenmozgását, szerelmesszerű barna fáta volt, sovány, forró, ideges fajta, férfiszemet fogó. A vas eszalépesőre gondolt most furcsa kelletlenséggel és a Vajda kíváncsi, felnyílalló tekintetére, a hogy egy-egy csinos nőt megnéz. És a cselészterzőben idős parasztasszonyt fogadott.

A gesztenyefák gögös, fehér virágtornyocskái észrevétlenül asztal el és az akácz édes, fáj-dalmas illata jött. A hosszú sétaták néha úgy fárasztották ez esteken már. Sokszor hosszasan, fojtottan hallgattak; a lépésük akaratlan gyors lett, ha beszéltek, mindig e körül keringett halk és akadozó vitájuk. «Tudja, hogy szeretem?» «Nem, ezt sohasem lehet tudni?» «Törődik egy kicsit velem? Este, mikor lefekszik, gondol néha rám?» Éva elesodálkozott néha, milyen együgyű, gyerekes a szerelem idiómája, de örült is ennek. Lám, ez nem szaval, mint a kis Ipolyi! Ehhez a nagy, általános és egyszerű emberi játékhoz minék is erőlködő, differenciált beszéd? Egy férfinak egyebüvé kell az esze, — ilyenben megpihenni akar! A páthosz, költőiség előzőben mindig is nevetésre ingerelte Évát. Minék itt beszélni, — nem elég csuda az magában, hogy két ilyen idegenvilágú ember egyszer csak összeakadt, alig tudnak egymásról és most együtt barangolnak estéről-estére! Miért? ...

Az asszony könnyed, tréfáló hangnemben beszélt legtöbbször; védekezés volt ez, a biztonság kipróbálása, vagy jóízű, mely félt az érzelmességbe eséstől! A gőg csatája volt már, riadt félelem az alulkerüléstől. Ha a férfi siettetni próbálta a közeledést, ha a karját váratlanul karjába fűzte vagy bizalmasabb szóval becselezte, — hevesen és lázadtan érezte pillanatra a faji idegenkedést. «Hogy mer ez?» — ütött idegeibe az ősi vagy belenevelt indulat. Egyszer meg, mikor búcsúzóra először csókolt meg úgy a kezét, hogy megmogolta előbb a keztyűt és a menyire lehetett, feltűrte csuklóján a ruhaujját; ez a mozdulat oly undorítón szemérmetlennek tűnt Éva előtt, annyira vetkőztetést jelentőnek, hogy keserűn háborgott fel benne a családás: «Hát ez is csak azt akarja! Hát arra gondol, a mikor finomkodik és érzeleg?» Az ilyen disszonás felütköző ellenérzéseket rendszeren megszegyeltte utóbb és magyarázni, mentgetni próbálta az ellenszegülést.

— Még senkinek sem volt hatalma rajtam! Nem nekem való ez mégsem!

— A szerelem? ... Örültél? De hát mitől fél tulajdonkép! A szenvedéstől?

— Igen. Én nem lelek örömet abban.

— De ez a gyáváság vele szemben, — ez szegényes, neveléses.

— Oh!

— Tulajdonkép mit akar. Klastromian élni az életét? Miért vált el akkor? ...

Éva arca lángborult a fájdalmas haragtól, váratlan heveséggel öntötte el az indulat. «Azt hiszi, elszántam magam a szerelmeskedő életre, férfiak predájával ezzel! És természetesen találja!» Nem birt szólni, elfordította az arcát, mert könnyeket érzett égő szemében. «Ez az én villamosom. Isten vele!» mondta gyorsan, előresietett és felszállt. Így váltak el.

És otthon kilodó kedvvel számlálgatta fel magában napokon át mindazt, a mi bántotta a férfi viselkedésében. Igen, e felületen szertartásosság mögött kicsinybevév van: oly hirtelen, rövidesen, utcaiz ismerkedés árán akarná őt, — társaságnélküli, átfutó, nyári viszonyul-tán! «Miért vált el akkor?» ... Miért is érezte olyan sértőnek ezt; hiszen valóban gondolt néha köztelenen szerelemre. Igen, azelőtt úgy gondolt rá, nyugodt lélekkel, szabadon, szegény és előítélet nélkül. De ebben az emberben oly sok a férfi-elfogultság, oly kétes fel-ítéleteket ejtett el már előtte is szabadon szerelmeskedő asszonyokról, hogy tőle sértés az ilyen föltesés ... Ilyenekkel gyötörte és erőltette a lelkét; a hét végére halálosan bele-fáradt, ideges, feszült s oly boldogtalan volt, mint a ki mindent elveszített. «Hát ennyire voltam már?» ijedt fel kétségbeesve. A hatodik délután mentőgondolatok jutott eszébe, hogy telefonál a múzeumba. A könyvtárat kérte, hogy majd a «Studio» egy bizonyos évfolyamát

fogja keresni ... csak úgy; — de mikor be-mondta a nevét (utasításra-e?), a titkári szobá-val kötötték össze és nyomban hallotta a Vajda kicsit ideges, titkoltan reszketeg hangját. Azt kérdezte, nem volna-e ideje hétfőn délután hat-kor; egy érdekes, régi kis biedermeier cuk-rászdát akarna mutatni neki a Várban; stílusos, szép helyecske az, a mit ősmernie kell, «mint művésznek» is. «Igen!» ismételte Éva néhány-szor röviden, mert a hangja el-elfulladt.

De azon a délutánon megint jól, kedvesen voltak együtt, mint eleinte. Éva különös gondol, nagyon finoman öltözött fel; Vajda szer-tartásosabb, hódolabb volt, mint valaha. Az asszonynak kellett vidámságba oszlatni, elcse-vegni, földeríteni ezt az unepélyes, kicsit fe-szült hangulatot az első harag után. De aztán kedvesek voltak és Éva érezhette a társasághe-li nő összes, kellemes illuzióit; aztán minden enyhe, meleg gyöngédségbe olvadt; enyhe te-kintetekben és gyerekes, bájos kézjátékokban a süteményes tálcza fölött vagy a karsúv vizes-pohár oldalán. Éva nevetett magában az el-múlt napok kínlóadásain. «Minék is annyit gon-dolkodni?» A Singvogel cukrászdáját igazán szép kis zugnak találta. E kismúltú város pol-gári, házias életének legrégibb emlékei mind-össze ha százévesek; és itt megmaradtak külö-nös véletlenből, néhány szigorúan gondos házi-asszony őrizetében a magos, sokretesű maha-goniszekrények, az eredeti aranycfrázatok az íves mennyezett fölött, a fényezett pult puritán vonalai s a benyiló-ajtó disze. Valami véletlen, családi kegyeletérzés volt, a szülőkről-gyerme-kekre szállt, biztos, komoly kis üzlet tulaj-donosáiban; s ma már tán néhány hozzáértő méltányolása vagy tradíció-szomkokkal divato-zása is részes benne, hogy nem cserélők ki modernre mindezt, sőt ápolják anakronikus jellegét. Éva örövendő szemmel nézegette a csontfehér atlaszra himzett, aranyrámás képe-ket a falakon, gyümölcsöstálakkal, kereszt-öltéses virágcsokraikkal s a régies öntésű cukorka-bábokat, a lakodalmi-tortákra való mátkapárt, a nyilas átmort. «Mit dolgozgat mostanában?» kérdezte Vajda Róbert és ő kénytelen volt bevallani, hogy tavasz óta csak úgy próbálgat. «Az nem baj, olyan időknek is kell lenni!» vélte komolyan a titkár és a kiál-lításról kezdtek beszélni, a mit csakugyan októ-ber végére halasztottak. Kis idő múlva Éva a Vajda könyveiről kezdőzködött.

— Majd elküldetem a könyvtárból! — felelt kissé elodázón.

— Mondja, mikor írta az utolsó?

— Három évvel ezelőtt bizony.

— Nem készül most valami?

— Nem tudom ... talán be kellene még egy-szer járnom a francia góthika városait. Ha lehetne úgy, hogy nem egyedül! ...

Évának minden logika szerint eszébe kellett volna jutnia, hogy: «Hát a felesége?» A helyett egy szemrebbenéssel viszonzotta a férfi tekintetét, az ezüstkannára nézett s ezt mondta: «A következő munkáját én illusztrálom. Jó?» Vajda mosolygott, de nem felelt. Ez pillanatig megint bántotta Évát; nem találja elég méltó művésznek e kintüntetésre?

Sötétedett, mikor hazaindultak; nagyot sétál-tak, mint rendszeren és most csaknem szótlannul. A Bástya, e minden szerelmek útja már nép-telen volt, az Apáczalépcső ódon kórkarjába fá-radtan kapaszkodott meg Éva. A terras osz-lopai közt előrement, lehajtott fejjel, mintha egyedül járna; Vajda utánasietett, gyöngéden átfogta a karját és az asszony most nem vé-dekezett. Nézte a fénycsillagok sok ezerét odaát, a messzi tornyok és tetők árnyrajzát, a hidak lámpasorát; kábultan ment, szinte öntudatlan, a déli lépcső fejeinél megállt. «Ide benézünk még!» sügtá Vajda és biztos kézzel vezette ki a szélső terrasra; mentében hátra is figyelt, nincs-e még valaki a csarnokban? «Most né-zen rám!» A félfordított, halvány arcra vá-

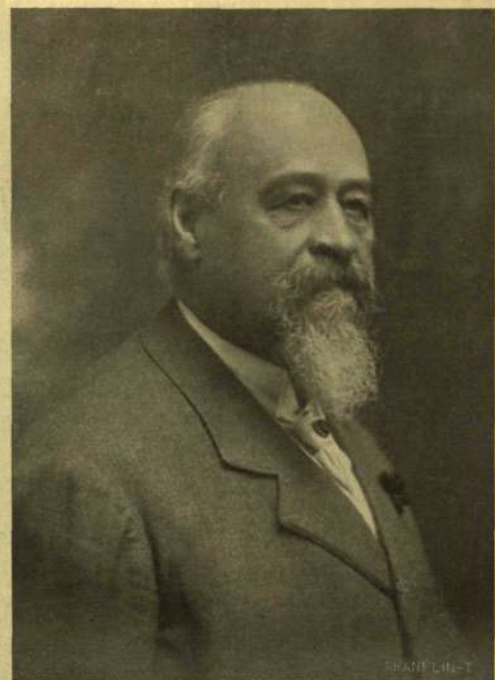
ratlan, szilaj rohammal tört; megkereste az ajkát és leplezetlen, vad, nekiszilajult csókja-val szinte felmarta. A másik száz pillanatokig ellenszegült, mereven vonaglott, végre elernyedt. De mikor kiszabadult a karjából Éva, hirtelen fordult meg, szinte futva haladt, faldokló sirás-ban lihegve szorította szájához a zsebkendőjét. Vajda a leggyöngédebb esdekléssel csitította, békítgette hazáig. «Ugy-e megbocsát? Nem lesz többször, ha nem akarja! Hát rossz ez, fáj ez? Úgy legyen minden, a hogy magának jó, csak egy kicsit szeressen! Ugy-e, nem utál?» Néma, gyors fejmozdulattal «nem»-et intett ...

Azontúl csókolóztak ...

Kirándultak néha a környékre; távoli, kis koresmákban uzsonnáztak forró, júliusi dél-utánokon; erdős, idegen vidékeken jártak sok csillagos, késő este ... Egyszer borús, felleges volt az éjszakai ég; viharelőtti éles és üde sza-gok szálltak, távoli villámoktól feszült a levegő s az idegek. «Most már mindegy, már szere-tem!» nyilallt bele akkor Éva érzéseibe és vá-ratlan exaltáltság fogta el, megszádlott, szinte boldogságot érzett egy pillanatra. Akkor egy szokásos, már-már elkopatott kérdésre bátor és biztos, gyors «igen»-nel felelt és visszaadta a csókot heves, dacos, szándékos szenvedé-lyességgel. Aztán hirtelen eltépte tőle a száját, kézenfogta a férfit és lihegő, különös kacza-gással futni kezdett vele egy kis lejtőn lefelé, mert alatta az országoton várt a kocsiuk. De Vajda nehézkos, meg-megbotló léptekkel kö-vette, szabadkozott, végre megállt és végig-törült a homlokán. «Oh, milyen szeles vol-tam!» gondolta rögtön, gyengéd megbánással a nő. «Hiszen már negyven éves; hisz tán az egészség sem oly tökéletes ebben a korban!» Az eső szemelt, gyorsan beültek s az asszony begombolta a férfi felöltőjét, végigsimított hal-vány, verítékes homlokán anyás kedveskedés-sel. (Milyen új mozdulatokra talál, mennyi vá-ratlan képesség támad most benne! — surrant át lelkén örvendő ámulattal.) De a férfi mintha elröstellte volna így; átfogta a derekát, magá-hoz ölelte göröcsösen és így maradtak szinte hazáig, fülfelt, lihegő ölelésben. «Enyim leszel, ugy-e enyim leszel?» ...

Sokszor volt így ... és már nem is az ér-zése, a meggondolása védekezett, hisz bensejé-ben már feladott mindent. Csak ösztönös, szinte leányos idegenkedése szegült ellen már, a fizi-kum elszokottsága vagy megriadása küzdött olyan mozdulatokban, melyek egyre közelebb vitték ahhoz a határhoz, a hol már nem sok értelme van e könyörgésnek: «Légy az enyém!» Hol kezdődik ez a tény, hol van ilyen biztos határ? ...

És otthon, magános délutánján megint csak vergődött, tépelődött; monomániás, kimerítő körben hajszolva gondolatait e pont körül: Mi

Zólyomi Wagner Géza, a Képzőművészeti Társulat igazgatója, a kit a király udvari tanácsossá nevezett ki.

ez? Ki ez az ember? Sohase hitte volna, hogy így, semmittevésben, divánon fekvő, vagy fel-alá járvó el tudjon tölteni drága napokat. Ki ez?

Csakugyan különb ez az ember mindenki-nél, a kivel eddig találkozott? Bizonyos, hogy más! Ha minden óvatos szava, visszafogott vagy elterülő gesztusa átgondolásban, múlt él-ményekben, hajdani szenvedésben szűrődött illyenné; akkor rendben van. De hátha ez mind csupa belső léhaság, önmagának be nem szá-molás, saját lelkével szóba sem állás? Ha a bizonytalanság, semmilyenség okos rejtegetése, mely nyilván jól átegytetette eddig is az életet! Ha valaki azt mondja magának vagy másnak önmagáról: «Ilyen vagy olyan vagyok!» ezzel körülrajzolta egyéniségét és szinte kötelező for-mát vállalt. De a ki öröklőn fél valami lényeg-est mondanivalójáról; tán nem is gondol az; tán nincsenek is állandó tulajdonságai, jellege vagy megállapodása a törvényekkel ... Nem csinálni «vagy-vagy»-ot, morális kérdést semmiből! ... Igen, el lehet képzelné úgy is, hogy ez tiltulottság, bölcsesség, rezignáltság (hogy minden hiába!) vagy igazibb jószág! ... Igen, de csak akkor, ha egyszer valaha már megküzdött a lehetetlennel, elbukott vagy felül-került a belső harcban. De ezt sohasem fogja tőle megtudni.

Vajjon éppen csak ő nem; mert nem veszi

MARGITSZIGET.

1914 május 12.

Ma délután magamban
A hotel előtt ültem
Egy könyvvel az ölemben
S mellemre lankadt fejjel
Olvastam és olvastam
S a könyv napsütött lapján
Vadgesztenye-leveleknek
Árnyéka mozgott lassan,
Egyszer csak észrevettem
Hogy szemeim nem járnak,
Csak néznek mozdulatlan
A könyvbe és nem látom

A sorban a betűket
S nem tudom, mit olvastam
És hosszú, mély sohajjal
Felocsudtam a könyvből
És a mutató-ujjam
A két lap közé dugtam
S a balkezem lelankadt
S lassan hintálta könyvem
S lábam keresztbetettem
És széjjelnéztem s láttam,
Hogy előttem a fűvön
Egy fekete madár megy

S mindig biccentet fejjével
És a mezőnek szélén
A virágágy szivében
A piros tulipánok
Úgy égne, mint a lángok
A fényes napsütésben
S messzebb két néma ember
Kaszál a hosszú fűben
S egyformán jár a karjuk
És a Dunán mögöttük
Fényes fehér hajó tűnt,
Egyet sipolt, még egyet

S a síp visszhangja elmúlt
És a part kocsiútján
Sötét hintó futott el
Egy úr s egy nő állt benne
S kék volt az ég fölöttük
S fehér felhők az égen.
Ültem, hallgattam, néztem
És az jutott eszembe,
Hogy egyszer meghalok majd
S többé sohasem élek.

Szép Éva.

Adjon derűt a homlokodra,
Arcozdra mosoly szép virágát
Szívedbe béke cypruságát,
Ébredj föl reggel mosolyogva.

... Egy gögös, sokat szenvedett fej,
Egy férfi gondol te rád most is,
Ki volt már jó is, volt már rossz is,
De Téged ... sohse feledett el.

Ambrus Balázs.

Szép szomorú tavaszi esték,
A város álma mély és esendes,
Szegény elhervadt kedvesemhez
Gondolatommal oda mennék.

Mit ad neki ez éji óra,
Ki ápolja nevét szavában,
Az éjszaka sötét távában
Elvész, mint vízbe dobott rózsá.

Sírák zeng fel árva szivemből,
Mint föld alatti, messzi forrás,
Jón fel zokogva, zengve fölraz,
És hallom egyre közelebből:

Az Isten adjon neked álmat,
Aranyos békét, csendes áldást,
Ezer bajodra megbocsátást,
Szép szöghajadba gyöngyvirágot, ...

A SELENITZA FELÉ VEZETŐ UTOZVA VALONÁBAN.

OLVASZTÓ KEMENCZÉK.

ALBÁNIA EGYETLEN BÁNYAMŰVE.

Valona, 1914. május hóban.

Albánia egyetlen bányája, a selenitzai aszfaltbánya, Valonából három és fél órai lovaglás után érhető el. Az út az erdélyi kárpátokra emlékeztető festői vidéken át visz. A Szusica-folyó átgázolása után magas hágóra jutunk, honnan remek panoráma tárul szemeink elé: mélyen alattunk a szeszélyes Vojucza-folyó kanyargó medre, ezen túl a Malakastra lankás hegyvidéke, jobbról e vidék kincsét, a bitumént rejtő Tombos hegyvidék s végül távol keleten a Tomor-hegység 2600 méter magas hófödte hegylánca zárja be a láthatárt.

Selenitza község apró, árnyas házikóival igen kedvező benyomást tesz az érkezőre. A faluban csupán a bányagazgató s munkások lakóházai s néhány raktár található, míg a tulajdonképeni bányák a községtől mintegy negyedóránnyira lévő völgyben fekszenek.

A bitumen, mely a föld felszínétől alig 10—15 méternyire fekszik, leginkább masszív tömegben, tisztán fordul elő. Csúpan itt-ott tarkítja a hatalmas fekete tömeget egy-egy agyag

vagy márga leülepedés. A bányászat tárók fúráásával elég primitív módon történik. Némely táró bejárata csak egy vakondtúrának látszó lyuknak tetszik míg a jelentősebbek gerendázattal s keskeny iparvágánnyal is el vannak látva. A fejtés kézi erővel, csákánnyal történik.

A bányából kikerült darabos bitumen olvasztó kemenczébe jön, honnan megolvastva, kerek vasformákba öntik s mint hengeralakú 25 kilogrammos darabok kerülnek elszállítás alá. Ez persze lóháton történik. Egy-egy ló 4 darabbal (100 kg.) megrakva, naponta kétszer teszi meg az utat Valonába s vissza, hol az aszfalt behajózás alá kerül. A társulat kénytelen ennek folytán nagyszámú lovat tartani, melyek a megerőltetés folytán nagy mértékben pusztulnak. E kedvezőtlen szállítási viszonyoknak tulajdonítandó, hogy dacára az alacsony termelési költségeknek (egy munkás 1 korona napibért kap), a bitumen igen megrágulva kerül a piacra.

A bányák egy francia társulat kiművelése alatt állanak. A Társaság székhelye Párisban van s Selenitzában egy francia műszaki igazgatót

tart. Jelenleg az üzem pang, mert az epiruszi harcok folytán a munkások legnagyobb részét katonai szolgálatra hívták be.

Selenitza környékének még két érdekes természeti kincse van, melyek a lakosság elmaradottsága, szegénysége s éhhalálának folytán alig kerülnek kihasználás alá. Ezeknek egyike a falutól egy óra járányira a Vojussafolyó partján fekvő igen hathatós erejű kátrányos kénés gyógyforrás. Ez egy gödörből bugyborékol ki, mely mellett egy egyszerű fabódé áll, melynek lakója a forrás vizét minden hajnalban leföli s a nyert folyós kátrányos anyagot egy hordóba gyűjti, honnan a környék lakói hazaviszik s vízzel felhígítva gyógyfürdőnek használják.

A másik látnivaló a forrástól mintegy tíz percznyire, a hegy oldalából kitörő égő kénés gázok, melynek a környék babonás népe természetfölötti erőt tulajdonít. A sátán játéka-nak tartják, mert mint mondják: «éjjelenként az egész hegyoldal tűzben áll, a lángok ide-oda bolyonganak s ha esni kezd, nemhogy kialudna az ördögös tűz, hanem még annál nagyobb erőre kap!»

Schleicher Emil.

A BANYATELEP (HÁTTÉRBE A VOJUSSA FOLYÓ).

EGY TÁRNA BEJÁRATA.

ASZFALT-BÁNYA VALONA MELLETT, ALBÁNIÁBAN. — Schleicher Emil félvételei.

1. Amerikai katonák pihője a mexikóiaktól elfoglalt sáncokban. — 2. Felyontatnak egy ágyút a veracruz dombokra. — 3. Ehező veracruz mexikóiak a Terminalszálló (az amerikaiak főhadiszállása) előtt eledelet kérnek. — 4. Zászló-jelzés a vámházból, a hadihajók számára. — 5. Amerikai katonatisztek. — 6. Az amerikaiak ennivalót osztogatnak szét a mexikói asszonyok és gyermekek között.

A MEXIKÓI HÁBORÚ. — Underwood és Underwood félvételei.

EGY KIS «KAKASKODÁS».

IRTA BÁRSONY ISTVÁN.

Mikor ezeket a sorokat írom, már nyílik az akácvirág; pedig még csak május közepe van. Az édes, illatos fehér firtók tehát aránylag elég korán szepitlik meg a tavaszt, a mely tobzódó pompájában most a legkesőbb. A fehér virágok évadják még tart; de már elkeveredik benne a sok festői tarkaság, és a föld arczát ezer meg ezer bokrétaadisz teszi mosolygóssá. Ilyenkor lepik meg a világot azok a mámorok, a melyekből a szerelem születik; a lelki is, a mely költői gondolatokat szül, s a forró vérből felcsapongó is, a mely minden egészséges továbbfolytatódásnak istentől való oka.

Eszembe jut a régesrégi pajkos szerelmes nóta, a melyet valaha annyit dudolásztunk ilyenkor: «szép tavasz virít, lengedez a szellő, nyílik a virág; szerelemben úszik az egész világ».

Bizony abban — kivált a szabad világ, a természet világa, a hol olyan gyönyörű törvényszerűségek védenek meg a zűrzavarok és telhetetlenségek ellen, melyekkel úgy tele tud lenni a hamisítatlan természetből távolabb eső világ. A madárszerelmek például mind tavaszra; elkezdődnek a kikelet első jelenségeire és beletnyúlnak a tavasz legvégebe; sőt kivételesen még a nyár eleje is tud másodszerelmekről, a szárnyasok nagy társadalmában. De ezek a szerelmek nagyon is különböznek és míg egy-némelyik a legszemérmesebb titkolódzás körülményei közt boldogítja a gyöngéd madárszívet, addig tudunk olyanokról is, a melyek zajosak, feltűnők, erőszakosak, sőt majdnem tolokodók; — a melyeket észre kell vennünk, ha csak teljességgel lehunnya nem tartjuk a szemünket s el nem vonjuk onnan a figyelmünket.

Különösképen a tyúkfélék kiterjedt családjáról mondhatunk ezt el, a melyek legtöbbje a háremélet szabadságát élvezzi, s a hol a házastársi hűségéről a soknejű férj mit sem tud és nem is akar tudni.

És mégis, lám, van köztük egy... de ne siessünk vele; majd sorát ejtjük úgyis; hisz az ilyen fehérhollónál ritkább ritkaságot úgy sem rejthetnek véka alá. Mert a tyúkfélék kakasairól szólván, (a csapodárok e mintaképeiről tudniillik,) nem hallgathatnánk a szerény szürke fogolykakasról sem, «a ki» pedig mindvégig hűséges férj és csudálatosan jó családapa. Ő az a kivétel, a mely megerősíti és enyhíti a szabályt a kakasnép «szoknyavadász» mivoltáról.

A magyar fauna nem mutat bennök, — fajok tekintetében — valami túlságos gazdagságot; — már mint a csapodárok e hirdeteiben. Hisz a házi kakasok kívül, a mely civilizált szerzet és agyon van tenyésztve a törpe bantantól az óriás plymuthig, — más valóságos kakasunk odakint a szabad természet ölen, alig van feltűzött féle. A többi madárférfinak a neve: gunár, gácsér és him; s hogy ebben is legyen legalább egy kivétel, tehát a veréb-kan. Míg a fülemüle, a rigó, a galamb, a sas és még sok más mind him, ha férfi, — addig a szemtelen proletár veréb egymaga külön valik és kutyasorba kerül nem meghatórozásában, ha nem a szépnemhez tartozik.

De melyik hát az a feltűzött kakasnéven nevezett madárivét?

Első közöttük kétségenkívül a havasi fenyvesek ősnemesi főrangú disze: a süket fajdkakas. Ő a kakaskirály, a kit röviden csak a nagykakasnak ösmer a vadász. Nemesak természetes mivolta miatt, hanem egyéni, mondhatnók benső értékei kapcsán, minthogy annyi minden fűződik már a pusztá nevéhez is, hogy ez a név maga kész nemeslevél, a legjavából.

A nagykakas különálló fogalom és eszmény; nélküle a magas hegyi erdők épp oly hiányosak, mint a virágos kert rózsá nélkül. A nagykakas az igazi fenyvesnek olyan járuléka, hogy a legremekbbré jegenyefenyő is mégégyeszer akkorát nő a szemünkben, ha valamelyik szépen fészült ágán Ő madárfelségét megpillantjuk. A nagykakas nagy úr, a kinek féltékenyen védett birtokhatárát büntetlenül nem lépheti át a vetélytársa. A szemében pedig a nagykakas túlesz minden más szerelmesen, mert

vakká és süketé válik tőle, ha ömleng; ámbár a mi a vakságot illeti, az csak lefelé szól, mert fölfelé, bizony lát, s az eget is bögőnek nézheti magafelédtségeiben, a mikor, — dürrögén, — szerelmi lantját pengeti. Ellenben süketége végérvényes valóság, és nincs az a «Pont Biquet», a ki annyira és annyiszor süket birna lenni, mint a kakaskirály, ha egy kis szerelemért bomlik.

Hogy kotyog, hogy sikog, hogy köszörül olyankor a boldog boldogtalan. Boldog, mert szeret, és szentgyúse, meghallgattatást talál; de mégis boldogtalan, mert akkor fenyegeti legjobban a halál, a mikor még csak küszöbén van az üdvözülésnek, — földi értelemben. Kemény sors, de nem egészen bizonyos, hogy vajjon nem szép sors-e? A leggyönyörűbb álomlátások közt nem edesebb-e örökre elszenderülni, mint például szökni az életből, a keserves kiábrándulásoknak és reménytelenségeknek miatta? Nos, a nagykakas az utolsó pillanatig remél; — és a mikor dürgése közben kettészakad élete fonala a halálos lövéstől: — ő a szívzakadás is úgy érezheti, mintha a szerelem ölné meg; és ezért is érdemes volt megszületnie.

Hanem a milyen hős szerelmes, olyan csapodár is; vagy — ej! — nem jól mondom; hisz a mit ő elkövet, az inkább kényűri zsarnokság, keleti basaság; annyi az egész, hogy nem asszony, hanem asszonyok kellene őneki, és a félénk, íromba fajdyukoknak eszökben sincs, hogy ezért féltékenykedni merjenek. Mi több, még csak hasonlóképen sem viselkedik magukat, mert a nagykakas körül «házi-barát» nincsen és nem lehet. A kakas tudniillik, még ha fiatal is, vagy gyöngye is, kukorikol, vagy — dürrög; — ha akar, ha nem, muszáj neki, — s ezzel árulóvá válik saját magának. (Nem úgy, mint a koronás nagy urak settenkedő néma kisérgetői, szarvasbögés évadján.) A vén és hatalmas süket fajdkakas nem tűr más dalt, csak a magáét, és az aszszonyai olyformán lehetnek vele, mint a török háremhűrik a maguk ősz basájával, a kin kívül más férfit nem ösmervén, benne látják a fiatal férfi-eszményt. Vagy még sem egészen. Hisz a fajdyuknak tulajdonképen szabad a választása; magára vessen, ha az erős öblöshangú zsarnokhoz pártol, holott fiatal pástör is fűjja kegyéért a tilinkját.

Második a kakas-rangban szerintem, a tűzők. Ez a hatalmas síkföldi óriás, a melyet hercegi rangra inkább a fogyása, ritkulása emel, mint legjellemzőbb tulajdonságai. Nagyszerű tulajdonságáról nem is tudok többet, mint azt, hogy a végeláthatatlan rónához olyan hű, hogy még a bokor is zavarja; és a szabad-ságnak olyan rajongója, hogy a faszor, meg a tanya, meg minden, a mi a messze látását valahogy bémithatja, tűrhetetlen neki és az ilyesmit soha, semmiképen sem bírja megszokni; — inkább elvándorol a nem neki való és nem hozzá méltó tájakról, örökre.

Valaha birkanyájhoz hasonló falkákban is láthattunk tűzőkat a magyar Alföldön; az örökös gyanakvás, résenlenség, a mivel minden emberlány iránt lenni szokott, ingerelt bennünket, hogy túljárjunk az eszén; beoptuk ravaszgással, juhászsuba alatt, vagy ökrös-szekérbe bújva; ráleltünk vonuló utai tájkán árkokban, fasorokban; — de megtörtént az is, hogy az orruk elől röplött fel kánikula évadján a tengeri táblából, vagy a krumpliföldről; — igaz, hogy jobbra a tapasztalatlan tűzők-gyerekek ilyen, de mégis csak tűzők az. Túl-ságos ingert nem mindenkinek jelent a tűzők; de ha valamikor, úgy bizonyára legszebb tavaszi dürgésekor, áprilisban, meg május elején, a mikor egy tűzcsat, meg még több bumfordi kakas is pecczeskedik egymás mellett a síkon, a hol úgy csillog-ragyog bronzkeverékes fehér-ségők meg szürkeségők, hogy azt gyönyörűség nézni. Nincs az a pulykakakas, (lám, ni, hisz ez is kakas,) a melyik úgy próbálna a hivalkodó pávat utánozni; s a nagy tűzőkakas, legyezőre feszített farkával, lecsúngó szárnyá-

val van is olyan szépségesen szép látványosság, mint akármilyen páva.

A tűzőkakas is párbajok árán verekszi ki magának a párját; de a fészkek, s kivált az apróságok, már a mama gondja. Hanem a mikor a vén tűzőkakas felkap a levegőbe s ott óriás tömegével csapja a szelet, olyankor övé a megbámulatás dicsősége és ebben a szereplésében igazán nincs párja.

Ilyenkor gyönyörű s irigylendő. Ilyenkor igazi madárhatalmasság, a melynek a fogyasát méltán sajnálja mindenki, a ki a magyar rónák érdekességeit megtartani szeretné. Ki tudja, meddig még.

Harmadik a sorban: a kiskakas. A lantos-farkú nyírfa. Ez a kedves bohó, a mely aczélfekete, zománczosan fénnyezett, fehérűkűrel ékes alakjával remek dísz a havasligi rés-ségek világának. Már tudniillik ilyen helyeken dürrög, csudálatos hűséggel ugyanaz iránt a hancsikos rét-folt iránt.

A mily csapodárul csábítja hölgyeit, a kakas-félek erőjára támaszkodva, olyan híven visszatevéget tavaszi hajnalonként oda, a hol szerelmi kobzát verni szokta. Ott valamelyik zombikpúpra pattan és sisege «cs-szű!» hívását hallatja számtalanszor; aztán sátoroz, ugrál, pattog, mint a balha s ömlengő hangon mondogatja egyhangú dalát, a mely körülbelül így hangzik: «blublu-blublu-blublu-blublu-blublu!» valamiesek rokonsággal a pulyka-bulibulizáshoz.

A környék minden kis-kakasa odagyülekezik hajnalonta s ugyanazt műveli; a kakasversen-gés tehát itt is jelentkezik; mialatt az úgy-nevezett «ernyő»-ben (valamelyik arra való fenyőbokor rejtő védelme alatt, vagy akár erre a cészra ügyesen épített sátorkában) a vadász vagy a természetmegfigyelő lesi a nyírfa-dürrögöt.

A felséges havasi levegő hegyi rónaságán elszórtan ácsorgó fenyőfák, meg fenyőcsoportok közt, a havasormok távolságaiban gyönyör-ködve, nagyszerű élvezet ez, miközben rózsabokrétafakadoznak a keleti égen.

A kiskakas nem vív heves harcokat, inkább csak pofozkodik, kőtekedik; «inszultál» s arrább áll; másik ellenfelet keres, akáresak a mocsár-vidéki bajnokbibicz. És — persze — ha csak teheti, a soknejűségnek hiva. Neki így kellemes; csakhogya ez sem könnyű, mert nyírfa-dürrög kevés van s köztük még a márnéknak is mindig akad izgatott kérője. Nyírfa-dürrög ugyan nem marad pártában egyetlen hölgyeske sem. A nyírfa-dürrög még bátran számíthatjuk a mi faunának madármagnásai közé; s talán utána tehetnők a sorban a császármadár fél-fajd minéműségét, ezt a furcsa félvét, a mely szintén épen eléggé ritka és kevés szapora is arra, hogy közönségesnek ne tarthassuk. Ritka vadász az, a ki a császármadárhoz igazán ért és jól magához sipolja; hát még a ki a családi életét is alaposan meg bírja figyelni. A közephegységi erdők e félénk és csak ritkán puskacsó elé kerülő szárnyasról általában legkevesebb közvetlen tapasztalatuk van Nimródéknak; míg a közneimesi fészkekakasokat ma már minden erdő-síligetes vidéken te-nyészti, a hol lehet és a hol érdemes.

A császármadár már a finom pecsénye kezdődik, holott az előbbie mind csak troféd jelentenek. Azokat kitömetjük, kedves emlékeképen; a császármadarat s a fészekt pedig a pecsényestálnak szánjuk. Ha vén kakasok rá-gódunk, elmondjuk kutyánakvalónak; de büsz-kélkedünk vele, hogy ime, fészéknél «menü-zünk». Am a fiatal fészék csakugyan remek «delicia»; de most arról van szó, hogy ennek a tyúkfélének is hunczutul csapodár a kakasa; sőt tán csapodárabb mindegyiknél. Talán mert hogy a kultúra legjobban megérinté. A fészéknok is dürrögnek; azaz hogy kakatolnak és berzenkednek, tolokodón udvarolnak és a hol másik kakas kerül az útjába, ott persze verekednek. Szép ebben semmi sincsen; és a szerelmes fészéknakakások könnyen válnak unalmasokká a leselkedő nézőközönség számára.

De ha csak hűtlenségről van szó, akkor a fészéknakakások előjár minden rosszban. (Vagyis jóban?) Hisz öt-hat, sőt nyolcz-tíz tyúkon alább — a körülményekhez képest, — alig adja.

És most gyere te kis paraszt; te kis szürke fogolykakas, rajtad a sor; hadd mutassalak be. Te vagy a kivétel minden kakas között, mert te hű vagy a párodhoz mindvégig, ha egyszer frigyre léptél vele. Valóságos tiszta szerelem az, a mi titeket összeköt; hisz úgy választjátok ki egymást, szinte titkos egyet-értéssel, mielőtt még itt volna az igazi érzelmi szerelem s az igazi versengés évadjik.

A foglyok tudniillik már kora tavasszal párokra szakadoznak, együtt lévén a csapat egész télen. Pedig márczius elején még nincs ennek a páros együttlétnek más értelme, mint a plátói mátkaság. Nyilvánvaló tehát, hogy akárhogya is, de az egymásnak tetsző párok kerülnek olyankor együvé és ebbe nem keveredik az erősebb erőszakossága. A csapat szende szüleit még nem ostromolja mohó udvarlók serege, pedig sokkal több a kakas, mint a jérezike és így sok kakas marad hoppon, árván, mogorva legénységben. Ezek később már tolokodnának is, de — hiába. A jegyepár összetart; ép úgy, a hogy az «öreg»

párok, a kik már a múlt esztendőben is együtt voltak és felbonthatatlan házasságban éltek. Attól fogva, a míg egyikőket el nem ragadja valami szerencsétlenség (s szegény foglyocskákat mennyi éféle érheti a vadászpuskák is), mindig egymáséi. A kakas segít a költésben és élete árán is védi a kis csirkéket. Vezérok marad mindaddig, a míg csak nagykorúakká nem válnak, a jövő tavasszal, és szintén párba nem állanak kis mátkájokkal, a mi egy-szersmind az azontúl számítandó teljes önállóság jele. Így vannak télen-nyáron s példát mutatnak arra, hogy milyen legyen az igazán makulátlan tisztes családi élet.

«Et nunc venio», — ha nem is a «fortissi-mus»-hoz, hanem a — legkisebbhez. Következik utolsónak a fűr.

Az édes kis fűrkakas. A költők madara, a melyről majdnem annyit dalolnak, mint a pacsirtáról. Hisz a kis pitypalaty a mezők legelénkebb hangulatát jelenti. Ő az egyetlen kakaskánk, a ki elmegy tőlünk ősszel; messze vándorútra, s aztán, eléggé későn, — csak április végén, — jön meg tavasszal. De akkor egyszerre csak halljuk a vetésből: pitypalaty! pitypalaty! És hallgatjuk örömmel; szívesen, mert ebben az egyhangú szólamban a valóságos tavasz egyik kedves dala csendül hozzánk.

ŐSZI HEGEDŰ.

ELBESZÉLÉS. IRTA SZINI GYULA.

Egy finom, törékeny, karesu és neuraszténias ember mesélte:

— Ma szomorú vagyok...

Kinn jártam a városban túl, a mezőn, nap-sugárban.

Virágos szőnyegét láttam, azt hittem tavasz van. Közélebb érve, a sárka és piros falevelek hervadt tompa szagu tömegét pillantottam meg.

Nagyon szomorú lettem.

Ott volt egy kis fiú is, kakastollas paraszt emberke és nem tudom, hol szedte a hegedűjét, de nagyon búsan cizmogott rajta.

Nagyon kis hegedű volt, de a szívemhez szólt, a szívemből zokogott.

En sem merek már hangosabban panaszkodni, mint a legparányibb hegedű. Néha egy szót sem szólok, legjobb szeretek hallgatni és petyhüdt kézzel mindenre igent inteni.

... Nem ifjú leány haladt az oldalam mellett, hanem Bednáreknek tarka, furcsa alakja. Ötven éves asszony és kómius, a hogy lépked, kómius volt, a hogy hozzá szegődött. Ő is a természetet akarta látni, ajánlkozott és én nem tudtam elutasítani.

Rikító toll volt a kalapján. Koczkás, világos tavaszi szövetből való volt a ruhája. Vidám, fecsegő volt, mint egy Mátyás madár.

Az egész úton ő beszélt, magamagáról. En hallgattam, hogy rólam ne beszéljen, hogy rám ne kerüljön a sor, mert úgyis elegget foglalkozom magammal. A mások baja néha még el is szórakoztat.

A szél pirt fűt a Bednáreknek arczára és a hogy a mezei szabad napsugár szemközti öntötte, kiderült, hogy még megvan szép csillogó szeme.

El volt érzékenyülve. Néhány percig hallgatagon tépte az ősi virágokat. Elfordult tőlem, hogy ne lássam az arcát.

Visszafelé már oly szomorúak és hallgatók voltak mind a ketten, hogy éreztük, így nem bírjuk tovább.

Bednáreknek volt az, a ki ajánlotta, hogy térjünk be egy vendéglőbe.

Nagyon csinos, tiszta kis szobába léptünk, a hol csak ketten voltunk. A kis ablak udvarra nyílt, hol terebélyes eperfa zöldelt, de az északi felén már sárgáltak és pirosoltak a levelei. Behallatszott a baromfiak csipogása. Dongó is zümmögött. A nehéz barna sörrel pedig lusták, álmosak, jók és közlékenyek lettünk.

— Fiatal még, alig húsz éves — kezdte vallomását Bednáreknek — olyan még, mint valami leány, de a szőke bajusza már serkedzik. Olyan fehér szája van, fehér pihés, mint egy barálynak. A szeme egészen ibolyaszínű és olyan mély, meleg, mégis gyerekes.

Sokszor mondtam neki, «hiszen az anyád lehetnék, miért szeretsz te engem?»

— Van már neki állása? — kérdeztem.

— Állása... nincs. Hogy is lehetne ilyen fiatal embernek! Az iskolájával sincs még készen. Csak négy gimnáziumot végzett.

— Minek is több? — szóltam.

— Igaz. Úgy is ki akarunk menni együtt Amerikába. Idehaza amúgy se tudnánk maradni. Nem akar katonáskodni és különben sem kapna állást ebben az országban.

— Miért nem? — kérdeztem.

— Egy kis baja volt a törvénnyel — felelte Bednáreknek. — Egy évig ült már lopás miatt. Egészen gyermek volt még, a mikor a hibát elkövette, még azt sem tudta, mi a bűn.

— De azóta megjavult?

— A börtönben még inkább elrontották — merengett Bednáreknek. — Egy hét óta sem voltunk ismeretségben, már feltört a szekrényemet, kilopta az aranyórát, elzalogosította. En megbocsátottam neki. Irtam neki levelet, hogy térjen vissza hozzám, mert embert akarok belőle faragni. Vissza is jött és azóta nem is követett el semmit, mert én, ha kell neki, mindig ellátom elegendő pénzzel.

— Már sok pénz adott neki? — kérdeztem.

— Mindegy, hogy mennyit — felelte Bednáreknek. — Nekem megér annyit.

Elgondolkodva mutatott az asszony egy kis esemete gyümölcsfára, a mely az udvaron állt, szalmába volt pólálva az ősz hidege ellen.

— Szeretni köll a tavaszt — mondta hal-kan, szolozmásan Bednáreknek. — A kis fát is, hogy dédelgetik, mintha szopós gyerek volna!

En istenem, hirtelen eszembe jutott, mit bánom én a Bednáreknek szerelmét?

Gyorsan és erőszakosan elbúcsúztam tőle, a ki világosszürke ruhájában olyan gömbölyű volt, mint az a pohos kőkanecs, a melyből a sör itt itta.

... Megmérgezte ez az asszony a számomra a tavaszt. Azt hittem addig, hogy a tavasz önmagában vége jó. Nem igaz. A tavasz olyan csunya, riessők, ráncos, mint a Bednáreknek és csak akkor látjuk szépnek, mikor már mindenből ki vagyunk fosztva, a mikor már nem a miénk, a mikor csak mint elmúlt dologra tekinthetünk rá vissza. Ősszel, reményhul-láskor.

Bednáreknek, a mikor még tizenhét éves volt, nem hajolt le százszorszépeért, gyöngyvirágért, tavaszért, nem is sejtette, hogy tavasz van körülötte és hogy ő is ehhez a tavaszhoz tartozik.

Csak most tetszik neki igazán, a mikor egy kancsó sörrel lemossa a jelenét és kissé pityókosan fölleveníti maga előtt a múltat, a tavaszt. Kocsin robogtam be a városba. Szédültem.

S lám-lám, a kis haszontalan fűrkakaskáról is meg kell állapítanunk, hogy — csapodár természet. De másképen, mint a többi kakas, a melyek elvégre is «becsületesen» (!) hűtlenednek. Azaz nyílt szabadsággal, ós-régi szokásjog alapján, sőt természetök kényszerítő hatalmának a rabszolgaként.

A hunczut kis fűrrel ellenben másképen áll a dolog. Őneki van ám rendes törvényes felesége; de a mikor a tyukocskája kotlik, a fűrkakas szereti adni a «szalmaözvegyet» és csöcsap kalandra könnyen hajlik.

Minden fűrkakast oda csalogathatunk magunkhoz ilyformán, a tojófűrhángját utánzó sipocskával. Erre a halk pirregésre, trütyögésre, jön ám a fűrkakas, esze nélkül. Izgatottan siet és szinte hallani, hogyan remeg «va-va»-ja, a mint futva közeledik a vetésben és rázendíti a felkínálkozó pitypalattyot. — Olyan lázasan és magafelédten mondja, mondogatja, hogy szinte pattogatja.

Aztán egyszerre csak kint van előttünk, a virágos rét szélén; ... csakhogya: kint vannak; mert néha öt-hat kakas is bomlik és jön.

Nagyt néznek, a mikor egymásra ösmernek; össze is csapnak bosszuságukban. Azután gyanut fognak és surrogva szállnak el. Vége a mulatságnak.

Az emberek, a kik rám néztek, résztvevően fordultak el, mert bágyadt és beteg voltam. Láz ült ki sapádt arcomra.

Egy fiatal leány nem tudta rólam levenni a szemét. Egy fiatal szép munkásleány. Sokáig vissza fog rám emlékezni. Ilyennek képzelet majd regényeinek szenvedő hőst, mikor este a búzós olajlámpa mellett a füzetes ponyvaromán fölő fog hajolni.

Egy szép, tömzsi és mégis karesu asszony belémvágta a pillantását és utánam is fordult. Egy nagyon szőke és nagyon fiatal leány, valóságos pipiske, a legkékebb és legbátortalanabb tekintetét emelte rám.

Egy éjszemű, magas nő mélyen belenezett a szemembe, hogy pillantásának izzó félholdja még sokáig ragyogott bennem.

Egy eleven, higanytermészetű asszonyka az ösztövére, magas termetű férje hóna alól kacsintott rám és sokáig utánam nézett.

Csak az volt a rettenetes, hogy a mikor jobban megnéztem őket, egyszerre feltűnően hasonlítani kezdtek Bednáreknek.

Odahaza egy kis ősi rózsá csokor fogadott. Valaki küldte, a ki azt akarta, hogy kitálaljam, hogy ki ő. Ugyis tudtam és nem akartam kitalálni.

És a posta is levelet hozott, illatos kis levelet, a melyben a sorok közt forró vallomások voltak valakitől. Moglepetésszerűen.

Éreztem, hogy a sors ma kigúnyol. Hozzám küldi ezeket a tavaszi üzeneteket ép akkor, a mikor teljesen kiábrándultam a tavaszról. A mikor ősz van.

... Vissza akartam menni Bednáreknekhez. Ez a nő legalább már tudja, hogy mi volt a tavasz és jobban megbecsüli, jobban átérzi. De ki tudja, azóta merre jár Bednáreknek.

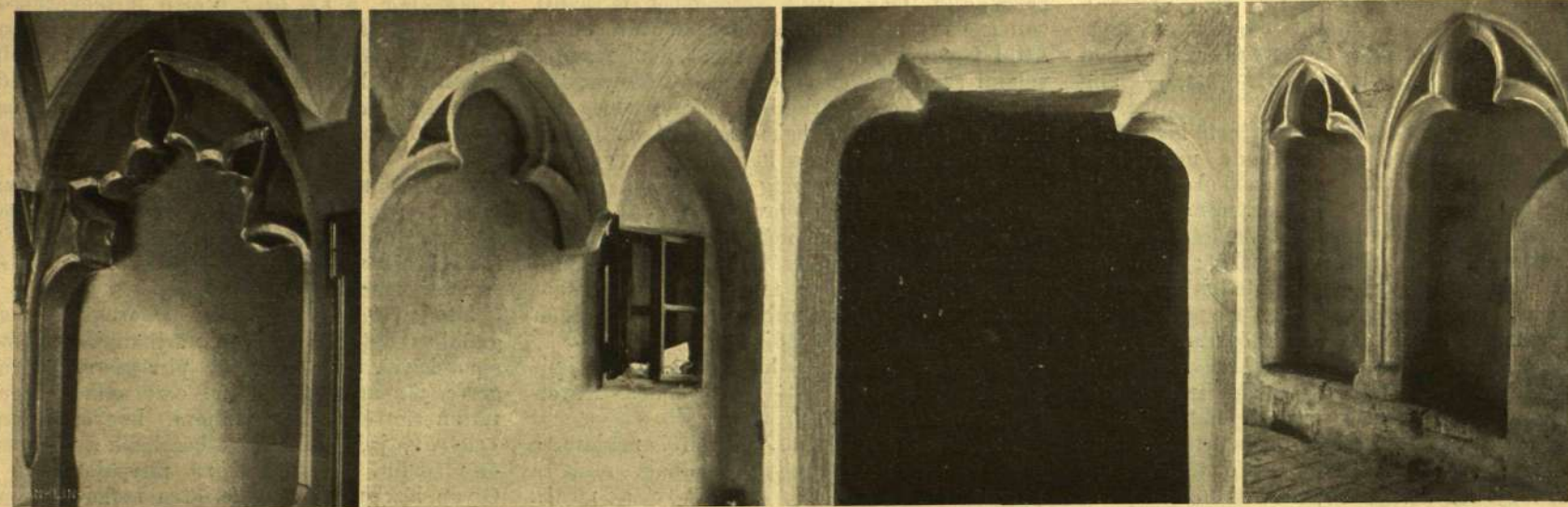
... És aztán elmúlt sok-sok idő, a míg hirt sem kaptam föléle, életjelt sem. Azt se tudtam, hogy a világon van-e.

Talán örök életemre eltűnt volna a szemem elől, ha véletlenül egy amerikai magyar újság nem kerül a kezembe. És olvastam a szenzációt hajhászó cizmeket:

Meggyilkolt magyar nő... Bednáreknek a szerelem áldozata. Magyar ember a gyilkos. Szerelmek és rablógylókosság. Ötven éves asszony és húsz éves fiú szerelme...

Tehát agyonütötték. A húsz éves ifjú, a kit fölkarolt, a kiből «embert» faragott, levágta a pénzért, zsirjért, mint egy tulkot. Szép. De ép úgy meghalhatott volna influenzában is, a mely különösen tavasszal és ősszel szedi le lábukról az idősebb embereket. És még most is a filemben cseng az asszony náthás hangja:

— Szeretni köll a tavaszt.

Uri-utca 40. sz. háza.

Ország-ház-utca 26.

XIV. századi ajtóemelvényes. Fortuna-utca és Iskola-tér sarok.

Uri-utca 34. sz. háza.

A KÖZÉPKORI BUDAVÁRA.

IV. Béla királyt a mai Budavár alapítására elsősorban stratégiai okok késztették, hogy Buda népét a tatárok esetleg ismétlődéssel fenyegető betörései ellen megvédje. Budavárát megalakult városnak tekinthetjük 1250 körüli években.

A XIV. és XV. századokban az Anjou és a vegyesházi királyok alatt Budavára a mindinkább emelkedő politikai jelentősége miatt lakossága megszorodott. Az ipar és kereskedelem fejlődésének és a lakosság jólétének hatására az építkezési terén is mutatkozott.

Róbert Károly habár állandóan Visegrádon tartózkodott, uralkodása még sem maradt egészen nyomtalanul a város építkezésében. Róbert Károlynak egy nagy udvarháza volt a mai Bécsi kapu mellett. Csücsíves szép nagy épület volt, a falak szögletei faragott és csiszolt vörös kővel voltak kirakva.

Nagy Lajos 1346-ban tette át a királyi udvart Visegrádról Budára. Ezzel kezdődik Budavára építkezési történetének fényes korszaka. Nagy Lajos alatt már az ország előkelői közül egyik-másik Budavárában építtetett házat. De ez különösen utóda Zsigmond király alatt vált szokássá, hogy majdnem minden egyházi és világi előkelőségnek volt itt háza.

Zsigmond király tette Budavárát az igazi értelemben királyi székhelyé. Uralkodása alatt nyert nagyobb lendületet a világi építés, ellenében az előbbi századokbeli egyházi építkezéssel. Építményeket és kőfaragásokat hozott Franciaországból, kikkel az építési technikát magasfokra fejleszté.

Budavára lakossága Zsigmond király koráig majdnem színmagyar volt. Elsősorban is német katona-családokat telepítettek ide, mivel ezek jobban értékelték a várvédelemhez, mint az akkori magyar lakosság. Az Anjouk korában a németeken kívül az olaszok is nagyobb számmal telepedtek le. Mátyás király korában pedig már az olasz mesterek közül is nagy számmal találunk letelepülőket.

A német letelepülők a magukkal hozott német építkezéssel nagyobb befolyást és hatást nem értek el, mert a német építkezési magja is még a francziától tanult. Franciaországból ide települt szerzetesek közvetlenül, az olasz letelepülők pedig közvetve hozták Budavára a csücsíves építkezést. A XIV. és XV. századokban már a csücsíves építkezések egész tömegével találkozunk, melyek mind az olaszok, illetve a francia szerzetes letelepültek — és nem a németek — révén honosodott meg. A középkor ezen XIV. és XV. századbeli építkezéséből egy sem maradt meg teljes egészében, csak az összeomlott házaknak néhány földszinti szobája, továbbá néhány kapualja és több pince.

A török hódoltság utáni építkezési természetesen ezen földszinti leomlott falakon kezdte az építkezést s innen van az, hogy a csücsíves stílus maradványait ma is megfigyelhetjük változatlanul néhány földszinti helyiségben, illetve kapualjban.

A mai Uri-, Ország-ház- és Fortuna utcák házaiban fedezhetünk fel ilyen érdekes régi építkezési nyomokat. A házak mai, számtalanszor átépített külső alakja nem árulja el a belső emlékek nyomait, de a ki keresi, az rájuk akad a félig elfalazott bolthajtásokra, csücsíves ablaknyílásokra és ajtóemelvényekre. Ilyen legszebb példányokat őrző házak az Uri-utczában a 34., a 38. és 40. szám alatt levő ház és a Fortuna-utca és Iskola-tér sarkán levő ház kapualjai.

Az egyetlen ház, a melynek nemcsak földszintje, hanem homlokzatfalai is mindmáig megmaradtak, a XV. századból való Ország-ház-utca 20. számú ház. A törökök alatt elpusztult ugyan a ház belseje, de a homlokzatfal az a XV. századból maradt meg egyetlen fehér hollónak. Az ablakok párosával vannak elhelyezve a zárt erkélyszerűen kiszökkelő emeleti homlokzat falon. A kiszökkelés alja lóhere csipkészerű díszítéssel van belekapcsolva a támasztékot adó falba. Ilyenek lehettek mind az akkori csücsíves épületek homlokzatfalai, mely-

nek alapján elképzelhetjük a régi Budavárát. Harminczkét évvel ezelőtt Arányi Lajosnak — a budapesti tudományegyetem tanárának — Budavárában hetvenöt olyan házat sikerült fölfedezni, melyek a XIV. és XV. század jellegével bírtak. Vagy a kapuk, vagy a kapualjakban, vagy az udvaron talált csücsíves maradványokat, továbbá öt házban talált csücsíves donga boltozatú szobákat, hegyes boltozatú pedig két háznak első emeletén is.

Arányi Lajosnak akkor, Budavár ezen hetvenöt házában megmentésére egy eszméje is volt. Sajnos, a kislelkűség miatt nem került kivételre, pedig igen egyszerűen meg lehetett volna oldani Budavár régi középkori jellegének visszaállítását kérdését. Arányi ajánlata ugyanis az volt, hogy annak a hetvenöt ódon háznak tulajdonosai bazaarai lelkesedésből és az ősek iránti kegyelemből csupán 600 korona tökélet adjanak életükben vagy végrendeletükben e szent célra. Száz év múlva az legalább 80,000 koronára növekedne, a mivel aztán középkori modorban restaurálhatnák meg a házakat a város díszére és a haza dícsőségére. A derék adakozók neveiket pedig egy e célra készítené u. n. aranykönyvben örökítené meg az utókor számára.

A múlt század elején a nemzeti szellem újraébredésekor, már természeti fekvése felhívta figyelmét a középkori jellegének visszaállítására József nádornak, ki 1808-ban a «Szépitő Bizottság»-ot szervezte, sajnos azonban ennek kivételére a sor nem került.

Jelenleg is van Budapestnek egy társasága, kik mint az egykori «Szépitő Bizottság» szintén a régi emlékek megőrzését tűzték ki célul. «Budapest Barátai»-ra vár jelenleg ennek a kérdésnek a megoldása, a mit már soká halasztani nem lehet, mert tárgyalanná válik. Abból a hetvenöt házból a mit Arányi Lajos harminczkét év előtt összeszámolt, ma már alig van meg a fele. Ha még soká várnak ezen rég vajdó terv kivételére, úgy a még meglévő fele is elpusztul a csákányok kongásai közepette.

Lorenz Antal.

Ország-ház-utca 20.

Uri-utca 38.

KÖZÉPKORI EMLÉKEK BUDAVÁRI HÁZAKBAN.

Danka sirály úszó fészke.

Úszó sirályfészkek tavirózsa leveleken.

AZ ALDUNAI NAGY RÉTBŐL.

Hazánk déli határszélén, ott a hol a Duna folyását a szerémségi plató meredek löszfalai határolják, dél felől óriási árterület van, mely majdnem Titelnél kezdődik s lemegy egészen Zimony, Belgrád és Pancsova alá. A dunameliek rétnek hívják az ilyen árterületet, mely árvíz idejében tenger, kisvíz idejében azonban jó legelő és kaszáló, sőt egyes részei művelhetők is.

Körülbelül 10 község határába terjed ki e nagy rét.

Kisvíz idején csak az erekben, tavakban s mocsarakban van víz, a vízben bővíben a hal, úgy hogy élénk itt a halászat. Tavaszunként a rét nemcsak vízzel, hanem hallal is megtelik. A termékenyítő ár televényében végtelen buja a vegetáció. A sík viziútrókat a tavi rózsák levelei fedik. Felettiök csapongó sirály-csoport vigyáz a tavi rózsák leveleire rakott úszó fészkeire. A sík vizet nádrengetegek veszik körül, melyekben hazánk legszebb s legtrikább vízimadarak fészkelnek. Ilyenek pl. a görbecsőrű batla vagy vörös ibisz, a hófehér kanalas gém, a nagy halrabló kárókatona, az egyedüli magyar honosság vadlúd, a nagy szürke lúd. Ezrével vannak azután a különböző kacsafajták is.

A náderdőkben élnek nagy telepekben a vörös gémelek, s elsőorra a bölömbika s a többi apró gémelek stb.

A magasabb területeket dús réti növényzet borítja, mely a legtöbb helyen embermagas sűrű bozóttá tömörül. Ez a terület az igazi rét, legelő s kaszáló. Szinte vadon kóborló disznó kondák, juhnyájak, marhacsordák s a messzi erdélyi havasokból idehajtott mokány ménések járják keresztül-kasul a bozótot.

Az egykori albrechtsdorfi községháza.

Ártéri fűzes bozontos vizigökökkel.

Gémtelap fészkei az elöntött erdő nyírfaín.

Vörösgém fészke a nádasban három fiókéval.

A nyárfák koronájában szürke gémelek fészkeltelepét is megtalálhatjuk, míg a bokrok sűrűjében az éneklők nagy száma közt a fülemile tűnik ki.

Az egész réti területen, mely kb. 300 km² nagyságú, csak 2 község fekszik, ez Borscs és Ovesa (Báránys), Zimony és Pancsova között. Alig emelkednek ezek a rét szintje felé, s így nagy árvízkor, mint a hogy az most áprilisban is történt — mindig nagy veszedelemben forognak.

Van azonkívül a két északi részében két szétzört házcsoporth, a melyek két egykori falunak, Albrechtsdorfnak és Königsdorfnak az utolsó maradványai. A Duna árja mosta el ezt a két falut s lakosai lassanként átköltöztek a rét keleti peremén fekvő torontáli falvakba.

A múlt hó elején a megáradt Duna ismét elöntötte az egész rétet; ily magas vízállás nem volt 1895 óta. Április 7-én indultam el a szerémségi partról, Újbanovczáról egy nagy csónakkal. Délkelet felé jól lehetett látni a belgrádi partot, de Torontál felé nincs más, csak víz és pár magasabb fa és toronyesdcs. A rétet az egész 300 négyszögkilométernyi területen három méter vastag vízréteg fedi, de néhol 6—8 méter mély is. Bejártam a nagy tó déli részét. Madár alig van, a nagy víz elűzte a mások itt időző kacsaféléket, a szürke ludakat pedig a költésben zavarta meg. A rég elpusztult Albrechtsdorfnak egyik házában, oda-húzódtott szerb halászkok között töltöttem az éjszakát s másnap a rét északi részét jártam be, — itt nagy a sürgés-forgás a szürke gémelek fészkelelőpén; egyesek még kotlanak, de a legtöbb még fészket építi. A fűzesek virága kedves tavaszi illattal tölti el az erdőt.

Dr. Nagy Jenő.

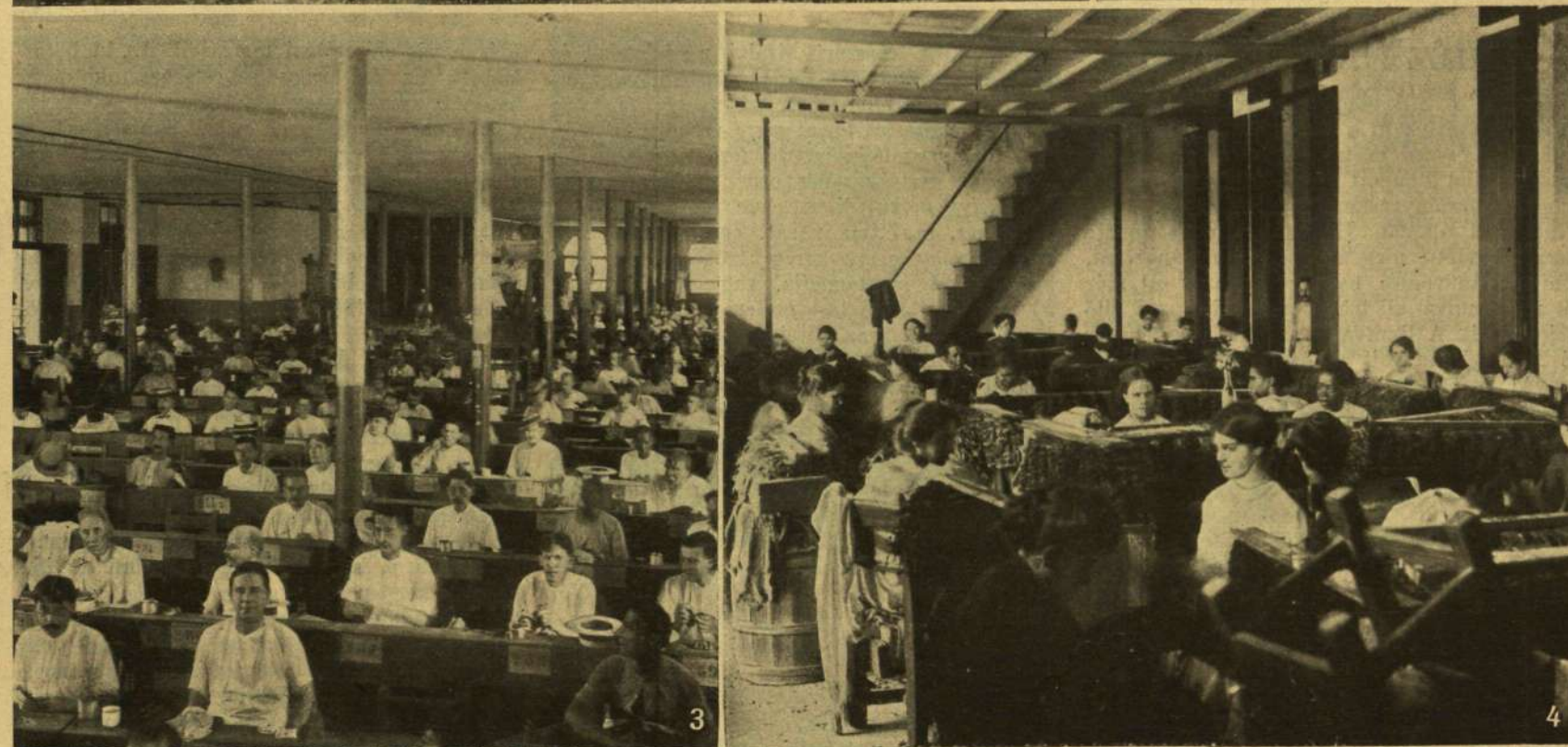

DOHÁNYÜLTETVÉNY EGY TÍPIKUS KUBAI HAZ KÖRÜL.

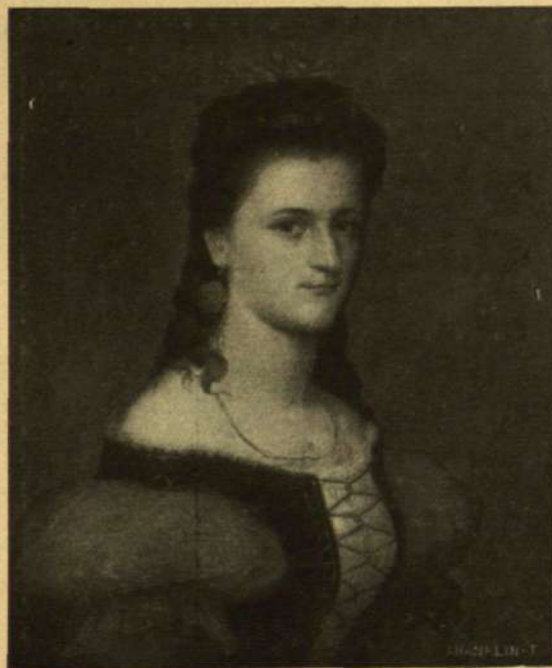
A LETÉPETT DOHÁNYLEVELEKET SZÁRÍTANI VISZIK.

A KUBAI DOHÁNY. — Pásztor Árpád felvételei amerikai utasásáról.

1. Dohánymező, melyet igen vékony fáttyal borítanak be, hogy az erős nap ellen védjék. — 2. A világhírű Henry Clay gyár artemisai ültetvényének felügyelője. — 3. Szivarsodró műhely. A hátul az emelvényen ülő ember újságot vagy regényt olvas fel, hogy a munkásokat szórakoztassa. — 4. A Henry Clay gyárban leányok eltávolítják a dohánylevél vastag rostjait s kikészítik a leveleket, hogy szivarrá lehessen sodorni. — 5. A megszáradt dohányleveleket pálmaháncscsal átkötött esomagokban beraktározzák, majd kosarakba osztályozzák. — 6. A kész szivarokat dobozokba raktározzák.

A KUBAI DOHÁNY. — Pásztor Árpád felvételei amerikai utasásáról.

Reök Sarolta.

Reök Ilona.

Reök Lajosné.

MUNKÁCSY ÚJONNAN FELFEDEZETT IFJÚKORI FESTMÉNYEI AZ ERNSZT-MÚZEUM KIÁLLÍTÁSÁN.

A NEHÉZ IDŐK KEZDETE.

Haynau osztrák tábornagyot 1849 május 30-án nevezték ki a Magyarország területén működött összes osztrák seregek fővezérévé, egyszersmind ő kapott megbízást Magyarország polgári kormányzásának vezetésére is. Ezen megbízás alapján Haynau a maga módja szerint kezdette meg az ország kormányzását. Junius 3-án vonult be Pozsonyba és ott már két nap múlva elkészítette az első hozzá illő cselekedetét. A lipótvári erősséget még február hó 2-án feladta volt az osztrákoknak Ördöy honvéd őrnagy, a vár parancsnoka. A vár feladását az e tárgyban tartott hadi tanácsban báró Mednyánszky László őrnagy és Gruber Fülöp hadnagy ellenzték, de azt a várparancsnok mégis feladta és az egész várórság az osztrákok hadi fogságába került. A vár feladását ellenző ezen két honvédtisztet az osztrákok Pozsonyban fogságra vetették s halálra ítélték, de ezt a halálos ítéletet nem hajtották végre; mikor azonban Haynau mint főparancsnok Pozsonyba bevonult, első dolgának tartotta a két halálos ítélet végrehajtását és június 5-én éjjeli két órakor Mednyánszky László őrnagyot és Gruber Fülöp hadnagyot felakasztatta. Így mutatkozott be a hyéna mindjárt a főparancsnokságának első napjaiban.

Tovább vonulva az ország belsejébe, a győri csata után kiadta Győrben július hó 1-én az első kiáltványát, melyben egészen megismertette magát és megismertette azon irányt, melyben működni szándékozik. E kiáltványában Haynau a magyar szabadságharcz hősei és a magyar hazafiak ellen két törvényszéket szervezett. Elnevezte az egyiket hadi törvényszéknek, a másikat rögtönítélő bíróságnak s azok illetékességét és illetkezésének módját a következőkben részletezte:

«Ugy a hadi törvényszékek, valamint az úgynevezett rögtönítélő bíróságok ítélnék: a) Halálos büntetésre kötélt, vagy lőpor és golyó által; b) deportációra (hazán-külvli helyekre szállítással); c) fogházbüntetésre, t. i. sáncmunkára, nehéz vagy könnyű vasban, vár-fogház és porkoláb-rabságra vasban, vagy vas nélkül; d) pénzbüntetésre. A felségisértés miatti elítéltetéssel az akárhol létező összes vagyon elkobozása együtt jár. A hadi törvényszék illetkezése alá tartoznak: a) az országgyűlés tagjai; b) az úgynevezett honvédelmi bizottmány tagjai; c) a pártútló kormányok által kinevezett kormánybiztosok. A hadi törvényszék tagjai: egy törzstiszt mint elnök, egy vagy több hadnagy és a tollvivő.

«Rögtönítélő bíróság ítélik azok felett, a kik a debreczeni országgyűlés 1849 április 14-iki határozatában résztvettek; továbbá rögtönítélő bíróság alá tartozik: a) a ki a népet lázadásra csábítja; b) a ki fegyverrel él, a nélkül, hogy a felkelő sereghez tartoznék; c) a ki a pártútló kormánytól parancsot elfogad, vagy annak engedelmeskedik; d) a ki nem

hirdeti ki a császári királyi rendeleteket és proklamációkat; e) a ki árulásban, vagy ellenséges megrohanásban résztvesz; f) a ki pártútló hadtestet fogad vagy vezérrel; g) a ki a népfelkelést felhívja, rendezi, vagy vezérli; h) a ki osztrák vagy orosz katonát habár eredmény nélkül hitegesre csábít; i) a ki futárokat, szállítmányokat, egyes csapatokat, osztrák vagy orosz sereg szolgálatában levő személyeket megátadja, vagy akadályozza; k) a zsidók elítéltetése esetén azon zsidó közösség, melyhez az elítelt tartozik, pénzbüntetést fizet. A rögtönítélő bíróság úgy látszik, enyhébb akart lenni, mint az úgynevezett hadi törvényszék, de ez csak látszat, mert ugyan-ezen kiáltvány szerint az mindig a körülményektől függ, hogy a rögtönítélő bíróság elé sorozott esetek is ezen bírósághoz tartoznak-e, vagy a hadi törvényszékhez. Tehát még az illetékességi kérdésben is érintetlenül van hagyva a katonai önkény, — pedig ennek a kiáltványnak itt szövege szerint köztől szövegéből látható, hogy abban az időben Magyarországon minden becsületes embert oda lehetett állítani Haynau bármelyik törvényszéke elé.

Ezen irányban működött Haynau folytonosan. Budapestre történt bevonulása után július 19-én a főváros lakosaihoz a következő kiáltványt intézte:

«Budapest lakosaihoz! Több győzelmek után, melyeket az igaz ügyért emelt cs. kir. fegyverek az árulók felett kivívtak, ismét körötkben vagyunk és Ausztria os zászlóit tornyaitokra tűztük. Érzelmek irántok azonban most különbözők azoktól, melyeket rövid idő előtti távozásunkkor tápláltunk. Akkor irántunk viselkedésetől indítva, előbbi tévedéseitek daczára, bizalmunkkal ajándékoztunk meg benneteket és lehetetlennek hittük, hogy ti ismét ellenségesen léphettek fel ellenünk. Bennetek, kevesek kivételével, keserűen csalatkoztunk, azért békés érzelmek nyilvánításainak feltétlenül hitelt nem adhatunk.

«Ti nyelvre és szokásra nézve nagy részben németek, ismét részt vettetek azon törekvésben, melylyel egy istentelen szájhős egy magyar köztársaság ábrándos épületén munkált. A nemes Henczi és hős bajtársainak vére részben fejetekre hull, ti segítettétek a vakbuzgósági düh tüzeit ápolni, mely őt császárja iránti hűségében felemészté. Ti üldözöttétek köztöttek a hű gondolkozásukat és a kezetekbe esett védtelen császári katonák közül többeket felmészároltatok. Magatok és városaitok végpusztulásával bosszulahatnám meg ezeket, de követem császárom és uram nagylelkűségét; halljátok azonban egy agg harcosnak intó szövegét, ki bebizonyította miképp szokta szavát beváltani.

«Életét veszté, és pedig büne elkövetésének helyén, rang és nemkülönbség nélkül, legrovidebb idő alatt: Mindenki, ki szóval, tett, vagy forradalmi jelek viselésével a párt-

útlós ügyét elősegíteni merészeli. Az, ki bátor-kodnék az én, vagy szövetségeseink derék katonáit szóval, vagy tettel megsérteni. Az, ki a korona ellenségeivel magát árulási szövetségbe teszi, vagy rosszszándékú híresztelések által a pártútlós szikráját éleszteti próbálna. Ki merészelné, mint fájdalom, az előtt történt, fegyvereit eltitkolni, és azokat a hirtelményben kijelölni szokott határidő alatt be nem adni. Kelt hadi-főszállásomon, Pesten Julius 19-én 1849. Haynau m. k. tábori főszertárnagy.»

Ezek voltak Haynau első szavai Budapest lakosaihoz, de ez csak a beköszöntő, az első üdvözlés volt, másnap már a következő hirtelményt köcsajtotta ki:

«Az általam Budapest lakosaihoz tegnap kibocsájtott hirtelményben az ostromállapot-követelte törvényeknek mindazon megszegései soroltatnak elő, melyeknek büntőtörvényszéki tárgyalása a katonai hatóságok köréhez utasítottak. Most pedig azon rendeletek bocsáttatnak köztudomásra, melyek a rend és közbiztonság fenntartására — ezen a pártútlós fondorlatai által erkölcsi alapjaikban mélyen megrendült városokban szükségeltettek.

1. A két város minden lakosának a legszigorúbban meghagyatik, miszerint a kezeik között levő mindennemű fegyvereket, úgy mint puskát, pisztolyt, kardot, botgyilkot, tört stb. bármennyű löszereket, haladéknál nélkül általadjon. A budai cs. kir. fegyvertárba történő ezen általadással 48 órányi időköz határozatik, melynek folytán az általadók büntetlenül maradnak. A két város törvényhatóságai minden egyes városrész körében lakó tekintélyes férfiakból álló kezeskedő bizottmányt fognak kinevezni, kik a föntemlített időköz lefolyása után következő napoktól fogva, hozzá járulódnak katonai egységekkel egyetemben a házkutatásokat eszközözendik, a felfedezett fegyvereket átveszik s átszállítják, az eltitkolókat pedig fogságba vetik, hogy ezek a valósult ténymiség alapján a rögtönítélőszék elébe állítatván, azonnal agyonlövessenek.

2. Az utcákon és a piacokon kívántató rend fenntartása tekintetéből rendelkezik, miszerint minden 10-nél több személyekből álló összecsoportozás tilalmas. A katonák odautasítottak, hogy oly összecsoportosításokra, melyek a hozzájuk intézendő első fölszólításra el nem oszolnak, azonnal tüzeljenek.

3. Mindazok, kik a lázadásba résztvevő személyeknek arcképeit, vagy mellszobrait nyilván kiállítják; továbbá a kik a pártútlóhoz vonzó nemzetőrség egyenruháját, vagy a mint már a tegnapi hirtelményben érintve volt, a magyar köztársaság jeleit, úgy mint háromszínű szalagokat, veres tollakat stb. kalapokon, vagy másutt valahol viselni merészelnék, azonnal mint az által e lázadásra igazgatók a rögtönítélő törvényszék elébe állíttatni s főbe lövettetni fognak.

Ezen a főbe lövettetést oly bőkezűen ígérő hir-

detmény tartalmát és irányát még felülmulja Haynauk az a kiáltvány, melyet négy nappal később intézett Budapest lakosaihoz. Akkor Haynau seregének nagy részével kivonult a fővárosból és a viszontlátásra a következő szavakkal búcsúzik Budapest lakosaitól:

«Csak alig érkezék falaitok közé, azt hadseregem legnagyobb részével ismét elhagytam, hogy a cs. kir. győzelmes fegyveres erőt a lázadó ellenség további üzése és megsemmisítésére előbbre vezethessem. Nem távoztok azonban a nélkül, hogy azon várakozást ki ne jelentsem, melyet magatok alkalmazására nézve bizon reményelek és a melynek megsemmisítése önmagatokra mulhatatlanul a legszomorúbb következményeket vonná maga után.

Elvárom, hogy a béke és törvényes rendnek eme itteni városokban fenntartására teljes buzgalommal, egyesített erővel közreműködendetek. Elvárom továbbá, hogy 19 és 20-iktól közzétett nyilvánításaim minden pontjait oly tiszteltben tartandjátok, mintha arra folytonosan szorítottatnátok. Elvárom végre, hogy helyben maradó tisztjeim s katonáim, úgy nem kevésbé a velünk azon szent célból, hogy a rend helyreálltassék, szövetségessé vitéz hadsereg egyéneknek egy hajszálnyit bántalmuk se leend. Ha ti ezen felszólításaimat figyelem nélkül hagyjátok, vagy azokat, ha csak egy részük is vakmerő gúnyval áthágni merészelné, sorsotok megsemmisítés leendene. En akkor mindnyájatokat egyért és egyet mindnyájatokért kezeskedőnek, s éltetek s vagyonotokat eme vakmerő merény megbosszulása áldozatul esettnek tekintendek.

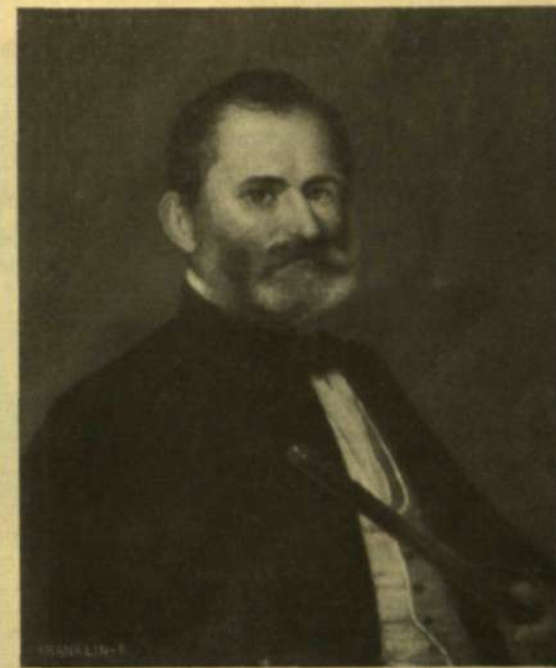
Pestiek! Szépséggel díszlő városok, mely igazságos büntetéseknek most még csak részletes nyomait viseli, akkoron csakhamar mint hűltlenleglet és ezt követő megbosszultatások emléke, rombadől halomként tűnend elő. Higgyétek el, hogy szavamat megtartom.

Brescia hűtlén lakosai, kik szintúgy mint ti, a lázadás főnökei által ismételve elámtatván, új árulást követtek el, szolgáljanak tanúság gyanánt, valjon a lázadók irányában ki-méletet ösmerek-e? Tekintetek az ott végbe-ment fenytésekre és őrizkedetek óvó figyelmeztetésem vakmerő megszegése által, engem arra kényszeríteni, hogy irántatok is hasonlólag rendelkezni legyek kénytelenek.

Ilyen irányban szól a Kecskeméten 1849 július 28-án «Magyarország földnépéhez» intézett kiáltványa is, a melyben ezeket mondja: «Óvakodjatok a felkelés és lázadástól, hogy szigorú büntetésem ne sújtson benneteket, mert én nem egyeseket, kik ki nem puhatolhatók, fogok büntetni, hanem egész közösségeket. Az illető helynek azonnali büntetés lesz osztály-része; felgyújtjátok és leromboltjátok, hogy más lakosoknak rettentő példa gyanánt szolgáljon.»

Ezekből a szöszterint idézett kiáltványokból meg lehet ismerni, hogy milyen volt a kezdete azoknak a nehéz időknek, melyek az 1849-ik évi szabadságharcunk után következtek. Ez volt a katonai kormányzásnak az első korszaka, de nem kell azt hinni, hogy ebben az irányban csak a harcban álló katonák működött és az a nyelvezet, a melyben a hadsereg parancsnoka beszélt az ország népéhez, csak a hadi állapot rendszeres következménye volt. A háború, a fegyveres erők működése már ugyanazon évben teljesen megszűnt, a katonai kormányzat ennek daczára, tovább dühöngött. Működtek a katonai törvényszékek, következett a brutális katonai bosszú munkája: a halálos ítéletek hozatala és azok végrehajtása, meglettek a várak börtönei és a legderékabb hazafiak hosszú vár-fogságra ítélté szenvedtek a várak kaszamáiban. A katonai kormányzás hozza csatlakozott a politikai kormányzás is. Azt az országos rablást, midőn Magyarország minden lakosát halálos büntetéssel való fenyegetés mellett elszedték és elégették összes készpénzt, tehát a munkával szerzett becsületes keresményét, azt már a bécsi kormány a politikai hatóság rendelkezésére hajtotta végre a katonai kormányzat. A magyar bankjegyeket az illetékes hatóságok a muszkavezető magyar nagyraknak, tehát az osztrák politikai kormány megbízottainak nevében és rendelkezésére szedték be és égették el.

Dr. Oláh Gyula.

REÖK LAJOS.

Munkácsy ifjúkori festménye az Ernst-múzeum kiállításán.

Dr. Bartók József földmívelésügyi államtitkár úr arcképe nézve a következőket közölte velünk:

Édesanyám arcképét Munkácsy 1861-ben rajzolta Békéscsabán. Munkácsy akkor még Lieb Miska, igen gyakran megfordult nagyapám házában nagybátyjával Reök Istvánnal együtt, de talán még többször egyedül, nemcsak azért, mert a fiukkal, a kik kortársai voltak, jó barátságban élt, hanem talán azért is, mert a család fiatal tagjai sem gúnyolták művészi hajlamaiért. Egyszer megkérte édes anyámat, hogy az arcképet megrajzolhassa. Édes anyám szívesen vállalkozott erre s mielőtt Munkácsy rajzolt, évdőtt vele, hogy a gyöngyöket a nyakán szépen megrajzolja ám! Munkácsy elkészült a rajzollással s volt nagy nevetés, hogy egy pár gyöngyszemet csak azért is négyzögletesen rajzolt. Az arckép hasonlósága ellen nem volt kifogás és a képet szépen be is rámtáztatták. A kép azóta megszakítás nélkül a mi tulajdonunkban van. Semmi kétség sem férhet ahhoz, hogy ezt a képet tényleg Munkácsy rajzolta, mert édes anyám maga is elbeszélte nekem ennek a rajznak a történetét, de meg a családban két élő tana ma is van, (nagybátyám és nagynéném) a kik jelen voltak, a mikor Munkácsy ezt a képet rajzolta. Egyezzer, a mikor Munkácsy Mihály már mint világhírű művész itthon járt, szó volt arról, hogy szignáltitni kellene vele ezt a rajzot. Az öregek azonban lezavarták ezt az indítványt, mondván, hogy először a familiában mindenki tudja és fogja tudni, hogy ezt a képet Munkácsy rajzolta, másodsor meg, ha szignálást kérnék, még azt gondolhatná a «Miska», hogy el akarják adni a képet, pedig az nem lesz eladó soha semmi áron.

BARTÓK ISTVÁNNÉ ARCKÉPE 1861-BŐL.

Munkácsy Mihály rajza.

LILJECRONA OTTHONA.

Regény.

(Folytatás.)

Irtá Lagerlöf Selma. — Svéd eredetiből fordította L. B.

A lövdalai manók.

Fylax a lépesőn állott és az egész éjszaka ugatott. Csöppség még sohasem hallotta így. A szemét sem tudta lehunyni. Maja Liza kisasszony is bizonynyal ébren volt, pedig rászorult az alvára, mert olyan gyenge volt. Végre is elhatározta Csöppség, hogy megpróbálja lecsendesíteni a kutyát.

Hamarosan szoknyát és köpenyét vett föl magára és kisért a konyhán át az előszobába. Mialatt kinyitogatta az előszobáját minden zárját és rezesét, a kutya elhallgatott, de azért kiment a lépesőre, hogy becsalogassa.

Csodálatos volt. Semerre sem látta. Pedig biztos volt benne, hogy egész éjszaka ott állt a lépesőn és most persze, midőn végre valahára fölkel, elsőként. De azért lement a lépesőn és szölgattá, hívogatta, de csak nem jött elő.

Gyönyörű éjszaka volt. Az ég tele volt apró fehér felhőkkel. Körbe, koszorúba rendezkedtek, mintha valami szép játékhoz készülődnének, mikor senki sem látja őket. A nap még nem jött föl a hogy mögül, de azért már világos volt. Hideg sem volt, hanem szelíd és langyos, és csöppet sem fázott, pedig csak meztőláb jött ki.

A hat magos berkenyefa, melyek egy sorban álltak a tehénistálló előtt, annyira kiterjeszkedtek, hogy lombzatuk összeért és zöld falat képezett, épen virágjukban voltak. Nagy, fehér virágfüzérek villantak meg a zöld lombok között. Épen olyan szép volt, mint mikor fényes csillagok ragyognak a sötét égbolton.

De a mi ellentétben állott a friss tavaszi zölddel — Csöppség szerint — ezek voltak az épületek, melyek a tanyán köröskörül álltak, olyan öregek, mintha össze akarnának dűlni. Ránézett a földön folyosóra az istálló fölött, a tehénistálló kerek ablakai, melyek előpálogtak a fekete szalmatető alól és a ferde üstházra. Mindezek olyan szomorúaknak látszottak a szép tavaszi éjszakában, mintha öregségük miatt sóhajtoznának. Rátékingett a béresházra, a melynek köböl volt a földszintje és a gerendás padlására. Ránézett a kertajtókra és a hosszú-hosszú kerítésre. Minden régi volt, meghajlott és dűledző. A tetőgerincek behorpadtak, a falak szürkék és zöld moha vert tanyát a gerendákon.

Most először vette észre Csöppség, hogy a tanya öregedni kezd és szükség van az újjáépítésre. De ilyenre csak tavasszal gondol az ember, midőn a bokrok, a fák és a mezők felöltik szép új ruházatukat.

Talán a tanyának is van telük és tavaszuk, de hosszabb időközökben, mint a fának és bokroknak? Akkor van tavasza egy tanyának, mikor fiatalok költöznek bele, a kik megújítják és lebontják, a mi elavult. Tele pedig akkor van, ha a fiatalok megöregedtek és mindaz, a mit fölépítettek romlásnak indult és friss erők után vagyódnak, a kik ismét megújítják, fölépítik.

Nagy on tetszett Csöppségnek, hogy ilyen gondolatai támadtak. De csodálatos éjszaka is volt, olyan meleg, tikkadt és rejtelmes. Főlelem fogta el és be akart sietni, de ekkor eszébe jutott a kutya.

Midőn alaposan körülnézett minden irányban, hogy hova is lehetett, akkor úgy tetszett neki, mintha valami mozogva lent a fűvön a berkenyék alatt.

Csöppség meazse a sötét erdőben lakott és sokszor küldte el anyja üzenettel, korán és későn, de sohasem látott valami csodálatosat és nem is hitte, hogy fog valaha illyesmit látni. Anyja mindig mondta, hogy ne féljen semmitől. Már ő nem úgy volt megeremte, hogy valami boszorkánnyal vagy lidércszel találkozhassék.

De most mégis valami csodálatosat látott. Nem igen tévedhetett. Egy kicsit meglepődött, de azért nem ijedt meg. Hiszen nem is volt oka a félelemre. Csak egy pár manó táncolt ottan.

Ketten voltak: egy úr és egy hölgy és alig voltak nagyobbak egy hat éves gyereknek, de sokkal karcsúbbak. Mint a legelőkelőbb nemesek, úgy voltak felöltözve, csipkés, zsinóros,

Jelky Gyula felvétele.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR Bányászati és Kohászati Egyesület SZOBORLEPLEZÉSI ÜNNEPE. — Mindszenty felvétele.

fekete bársonyba. Az uraságnak háromszögletű kalapja volt és az oldalán kard, ezüst himzésű kabátja és csattos cipellője. A hölgynek kurta és szétálló szoknyája, piros barisnyája, nagy tollas kalapja és legyező volt a kezében. Csak táncoltak. Az uraska megfogta kezét és föl-emelt karra lépkedtek előre, majd megfordultak és visszalépkedtek. Aztán elváltak és ismét egymásfelé mentek, meghajoltak, végül átkarolták egymást és körbe forogtak.

Csöppség biztos volt benne, hogy soha azelőtt nem látott ilyen szépet. Oly gyönyörűség volt látni, mint mozogtak: valósággal röptek a fű fölött. Az emberek nem tudnak így táncolni. Ezek bizonyára levegőből voltak. Arcuk, mint a legfinomabb porcellán, és apró kezük-lábuk. Istenem, olyan szépek, olyan édesek voltak.

Nem tudta otthagyni őket, a meddig táncoltak. Ott állt meg és csodálkozott, hogy olyan vidámak és épen ma éjjel táncolnak. Na, ez ugyan nem volt olyan csodálatos. Ezek bizonyára a lövdalai derék manók és most örülnek, hogy ismét helyreállt a régi rend, mióta Raklitzát elment.

Mialatt Csöppség a táncot nézte, mindjában megerősödött benne az a hit, hogy igaz, a mit Lange-Bengt elbeszélte. Ő látta utoljára Raklitzát. Péntek este találkozott vele a svartsjói legelőn. Épen olyan zavart volt, mint mikor először látta és azt mondta, meg merne rá a törvény előtt esküdni, hogy látta őt alábukni a Svartsjó-patakba.

Talán azért örülnek a derék manók, hogy a hideg és hamis viziszellemnek megszűnt már a hatalma Lövdalában?

Micsoda mesterek a táncban! Miért is alszik az ember a világos éjszakákon és miért nem táncol inkább a zöld fűvön? Miért nem olyan vidám és könnyed, mint ezek itten, miért van

mindig annyi gondja, miért nem dobja el magát?

Csöppség egyszerre csak tompa zajt, mint valami nehéz zuhanást hallott a házból és beszaladt az előszobába.

Hallgatózott, de semmi nesz. Pedig biztos volt benne, hogy a nyugati szobából jött, a hol a lelkész lakott.

Hamarosan besietett a papkisasszonyhoz és kérte, hogy kelljen föl, mert a lelkésznek baja esett.

Maja Liza kisasszony gyorsan ruhát vett magára, azalatt megkérdezte Csöppséget, hogy mi történt. Csöppség sietve elbeszélte, hogy a mint kint állott és nézte, hogy az a kettő hogyan táncol, akkor tompa zuhanást hallott.

A papkisasszony elhalványult.

— Azt a kettőt csak akkor látják, ha új urat kap Lövdala — mondotta — de azt hiszem, azelőtt senki sem látta még őket táncolni.

Még ideje sem volt a cipőjét föl húzni, hanem berohant a nyugati szobába.

Ott feküdt a lelkész elnyúlva a padlón és nem mozdult.

— Mi az édes apa, mi az? — szól a papkisasszony és lehajolt hozzá.

Azután hirtelen ránézett Csöppségre, a ki utána jött.

— Édes apa meghalt — mondta. — Mondjunk köszönetet neki. Talán még nincsen olyan messze, hogy meg ne halljon minket.

Meleg bensőséggel csókolta meg a kezét és néhány szót suttogott a fülébe. Azután Csöppség is megcsókolta a kezét. Majd fölegyenesedett a papkisasszony, hogy megtudja, mit csinált utoljára. Iróasztalánál ült és írt. Még tinta volt a tollban. Bizonyára úgy volt, hogy írás közben rosszul lett és fölállt, hogy a csengővel segítséget hívjon és ekkor összeesett.

A prédikáció félig megírva ott volt az as-

talán. Az utolsó sorok, hegyes, egyenetlen betűkkel futottak a papír oldalán. A papkisasszony halkán fölolvasta: «A munkás, a ki munkáját elvégezte, pihenésre vágyik és örül, ha egy derekabb lép a helyébe.»

Könny toltult most a papkisasszony szemébe. — Most már értem, hogy miért táncoltak épen édes apáért — mondta. — Tudták, hogy el akar menni. Tudták, hogy pihenni akar.

Az otthon.

A papkisasszony a kis-szobában ült, előtte biblia és énekeskönyv, és Isten ígését olvasgatta vigasztalásul nagy szerencsétlenségében.

Kora reggel volt, épen egy napja, hogy édes apát holtan találta szobájában. Egész nap annyi dolga akadt, hogy nem is volt ideje szomorúságára gondolni. De éjszaka nagy erővel fogta el a bánat és nem aludt egy szemernyi sem. Fölkelt hát valamennyiöknél korábban és leült olvasni.

De csakhamar becsukta a könyveket és összekulcsolt kézzel köszöntött meg Istennek, hogy nincsen egyedül, egészen elhagyva, hanem van egy hű barátja, a ki majd megsegíti és megvédelmezi. Ha most a mostoha visszajönne és átvinné a tanyát és ha ő nem volna, akkor teljesen a mostoha hatalmába kerülne. És akkor nemcsak édes apát sirathatná meg, hanem önmagát is.

Alig hogy ezt átgondolta, csöndes, szép hegedűszó hangzott föl az ablak alatt, a melyik a kertre nyílt.

Tudta, hogy ki játszik. Hiszen tegnap küldött érte.

Bár azt gondolta, hogy még sem illő halottas ház előtt hegedülni, de azért nem figyelmeztette. Bizonyára nehéz szavakban kifejezni mindazt, a mit mondani akar, azért jött hegedűvel. Épen olyan illő ilyen módon kifejezni, hogy résztvesz bánatában, mint szavakkal.

Háttal ült az ablaknak, így nem láthatta, megmozdulni pedig nem mert. Most először hallotta hegedülni, mert a svanskogi hegedűjátást nem számíthatta annak. Nem tehetett arról, hogy nagy szomorúságában, bensőséges öröm fogta el a fölötte, hogy ismét kezébe vette a vonót. Be kellett vallania, hogy ezt csak az iránta való nagy szerelem okozta és az is vezeti most a vonót kezében.

Ah, hogyan is játszik a hegedűn! Valami szomorú szelidség hangzott elő vonója alól a húrokból.

Olyan bánatosan játszott, olyan bánatosan. Nehéz könnyeseppel futottak végig az acézan. De egyszerre csak megváltoztatta a játékát. Most már nem volt többé szelid és vigasztaló. Nem tudta, hogy mit jelentsen, de egyszerre, úgy érezte, vad és kétségbeesett komorsággá változott.

Mindjában elcsodálkozott. Ez a játékszám már még sem illett édes apához! Hiszen ő mindig boldog volt és másokat is boldoggá akart tenni. Édes apa sohasem akart bánatról, vagy szomorúságról tudni. Midőn már úgy találta, hogy élete megnehezedett és súlyos lett, akkor elhagyta azt. Persze, hogy vágyódik az ember édes apa után és nagyon is hiányzik. De azért mégis édes apa fölött mindig derű lebegett.

Nem, most már igazán nem hitte, hogy az

A POZSONYI DIAKONISSZA-OTTHON ÚJ ÉPÜLETE ÉS ENNEK FELAVATÓ ÜNNEPE. — Mindszenty felvétele.

ő vigasztalására játszik. Most már más az oka, hogy hegedül. A mit most játszik, az másnak a bánata és kétségbeesése.

Igazuk volt, a kik azt mondták, hogy mester a hegedülésben. Bár csak nagyon kevéssé volt járatos a zenében, mégis megértette, hogy vele beszélt.

Olyan keservesen panaszkodott. Olyan volt, mint zuhanás a legsötétebb mélybe, mint a lánczok csörgetése, mint az elkarhozott jajgatása az emésztő tűzben.

És nem volt senki, a ki a napfényre fölhozza, a ki visszaadja szabadságát a ki lehúzza a tüzet, a mely emészt.

Elszörült a szíve. Mintha össze akarná zúzni, apró darabokra tépni. A nagy bűnös, a pokol mélységes fenekén, ha hegedűt kaphatna kezébe, akkor ily módon jajgatná el fájdalmát.

De ő odakint ugyan kinek a fájdalmát játszotta? Valaki másé volt, vagy pedig az övé?

Várta, hogy majd elmúlik, vagy másba csap át. De hiába! Még nagyobb fájdalommal játszott. Ezt már nem kellemes hallgatni, ez már sikoltás-rikoltás volt.

Nem tudott többé nyugodtan ülni és hallgatni. Bizonyára valami rettenetes szerencsétlenség érte. Föllállt és kinyitotta az ablakot.

Midőn meglátta, az előbbieknél is szilajabb futammal fejezte be játékát. Kalapja leesett a vad játékszám közben és haja homlokára lógott. Sápadt volt, mint a beteg, arcvonásai eltörtak a fájdalomtól.

— Azt mondatd, hogy szeretnéd meghallgatni játékomat, — szólalt meg. — Most teljesítettem kívánságodat, de látod, hogyan sikerült.

Ah, éles volt a hangja, heves a beszédje, úgy hogy nem gondolhatott mást, mint hogy harszik rá. Erre nagyon megijedt és meg sem merte kérdezni, hogy mi történt vele.

Ő pedig ép oly izgatottan folytatta: — Sohasem hallottál azelőtt. Talán nem is tudtad, hogy ki játszik?

De már erre azt felelte: — Azt hittem, hogy a «näck»* volt.

— Hallottad talán már?

— Azt mondták, hogy úgy játszik, mint a ki az üdvösség után vágyódik, de tudja, hogy sohasem nyerheti el.

E szavaknál közelebb lépett hozzá. Már csak annyira volt, hogy fölismithatta volna haját a homlokáról, de nem merte.

— Úgy van, — mondta. — úgy van. Én is azok közé tartozom, a kik előtt zárva van a mennyország.

Ugyanakkor tenyerébe temette arcát és föl-zokogott.

Ez már szivetpő volt. Életét odaadta volna, hogy megennyhitse kínzó gyötrelmeit.

— Mi az? Mi az? — kérdezte. — Valami bűnt követél el? Agyonütöttél valakit tévedésből?

* Näck = vízi szellem. A svéd népmesék egyik leggyakoribb alakja. A muzsikusokról azt mondják, hogy a «näck» tanította meg olyan szépen játszani. Ford. (Vége következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Az erdő hangjai. Czöbel Minka sajátos, halk, finom költészete már vagy egy negyedszázada foglalkoztat minket. Azt hisszük, ő az első, a ki a régebbi magyar irodák gyermekét dilettantizmusa után megszólaltatta irodalmunkban a női lírát, speciális asszonyi vonásaival, azokkal a visszhangokkal, melyeket az élet, a természet, a világ jelenségei az asszonyi lélekben keltenek. Asszonyi érzékenység, fokozott fogékonyság, minden dolognak vagy az érzésen, vagy az első pillanatnyi, képszerű benyomáson keresztül való szemlélete, megadó passzivitás, a mely néha hevesen, túlradva sikolt fel az élet teljessége felé, legtöbbször azonban csak halk sóhajokban, fojtott panaszokban merül ki, a forrák erős körvonalak nélküli lágyága, a mondanivaló lazán, puha kézzel való megfogása — ezek a jellemző tulajdonságai, a melyek élesen elválasztják mindenkitől, egyes egyéniségektől és irodalmi áramlatoktól. Ezt a különválást még fokozza a költő visszahúzódó, tartózkodó természete, mely versein is megérzik, a mely arra kényszeríti, hogy a szívében hullámozó érzéseknek mennél átvittebb, közvettebb módon adjon kifejezést, hogy bele-erjtsen önmagát szimbólumokba, természeti képekbe, az életből kiragadott jelenetekbe. Az ő utána jött női lírikusok egyikének-másikának zajos, túlradó, saját maga fék nélküli kifejezésében hangosan gyönyörködő, exhibitionismussal büszkélkedő hangjai mellett az ő költészete még halkabbnak tetszett, még kevesebb helyet foglalt el a közérdeklődésért folyó harcban s csak az értők, az igazán figyelők tudták, hogy a kilencvenes évek lirájának értékeiből gyöngyei vannak az ő csöndes, finom könyveiben, mint akármelyik társnőjében, a ki sokkal hangosabban vonta magára a figyelmet. S lírájának forrása nem apadt el ma sem, mint a hogy új kötetét bizonyítja, mely *Az erdő hangja* cím alatt most jelent meg. Terjedelmes kötet s azt a Czöbel Minkát adja ismét elének, a kit régtől fogva ismerünk. A természetnek lírai szimbolizmussal átmelegített képei, melyek gyakran erősen képzőművészeti látással vannak papírra vetve, mint valami melegen összehangolt, egy hangulattal átítatott pastell-kép vagy impresszionista festmény, öreg várak hangulatos terméi, régi tükrök, bútorok, a mint meglevenednek a költő keze alatt, a ki mindent — a természetet és élettelen tárgyat egyaránt — befölt a maga érzésének pantheizmusával, a falusi élet érzelmesen színezett apró, szomorú történetei, nem a népieskedés modorosságával, hanem azzal az átéléssel, a mely közösséget tart mindennel, a mi élet, a hét napja, mindegyik úgy tűnik fel, mint az élet egy-egy fazettája, a melyen benső líra sugarni csillan meg. Ezek adják a versek anyagát. Valami álomszerűség lebeg mind valamennyi felett, ez a költő inkább álmodja, mint éli az életet, nem lép bele a maga egész valójával, csak gondolataival és álmodásával reagál rá. Talán ezért is olyan elfoszlók a formái: a mondani való gyakran kisiklik kezéből, mielőtt meg tudná fogni, mint a hogy elfoszlik előlünk az álom, a mely a fölébredés pillanatában még világosan állott tudatunkban. Néha azonban rendkívüli gyöngédség van a kifejezésében s a szavai olyanok, mint a virágszirmok pergése. Czöbel Minka könyve nemcsak mint versgyűjtemény, hanem mint egy gazdag, finom és gyöngéd lélek dokumentuma is kiválóan érdekes.

Ungarische Rundschau. Heinrich Gusztáv német nyelvű folyóirata, mely főképp a magyar történelmi és társadalmi kutatásokat igyekszik a német tudományos világ számára hozzáférhetővé tenni, most adta ki harmadik évfolyamának másodikat. A terjedelmes füzet egész sereg a németeket is érdeklő tanulmányt és kisebb cikket közöl. Legtöbb figyelmet *Thalóczy Lajos* tanulmánya érdemel a Frangepán-család történelmi jelentőségéről. A tanulmány előzőnk készült a Frangepán-családnak az Akadémia kiadásában megjelenendő okirattárhoz, széles történelmi perspektívával tárgyalja a régi történelmünkben oly nagy szerepet játszott Frangepánok hatását nemzetünk életére. *Malczar Imre* Szent Gellért legendájáról, *Krafft Frigyes* az erdélyi szászok szöveteiről értekezik, *Eber László* Paul Troger barokk-kori német festő munkásságát Magyarországon, főleg Pozsonyban és Győrben s képen is bemutatja nevezetesebb festményeit. *Kármán Mór* az etikai princípiumok dialektikájáról szól, *Berzeviczy Albert* Michelangelo és Shakespeare sonettjeiről stb. Sok érdekes anyagot adnak a német-magyar irodalmi kapcsolatoknak szánt rovat kisebb közleményei is. A folyóirat Münchenben és Lipcsében jelenik meg a Duncker és Humblot cég kiadásában.

A *Jó Pajtás*, *Sebők* Zsigmond és *Benedek Elek* képes gyermeklapja legújabb, május 24-iki számába *Benedek Elek*, *Vagyon* Árpád, *Endrődi Béla* irtak verseket, *Zsollos László* humoros párbeszéd bohócjelenetét irt a gyermekek számára. *Sebők* Zsigmond folytatja *Dörnyösi Domotör* szerencséje című új macskó-ciklusát, *Mauks* Kornélia folytatja érdekes elbeszélését, *Gyula* bácsi a természet csodáiról ír, *Sebők* Zsigmondné bájos francia mesét fordított le, *Zsiga* bácsi folytatja a Württemberg-huszárok kutyáiról szóló adomás történetét, *Benedek Elek* pedig *Ől szép ifjúságon* című regényét. A rejtvények, szerkesztői izenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A *Jó Pajtás*-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félre 5 korona, egész évre 10 korona, egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal (IV. ker., Egyetem-utca 4.).

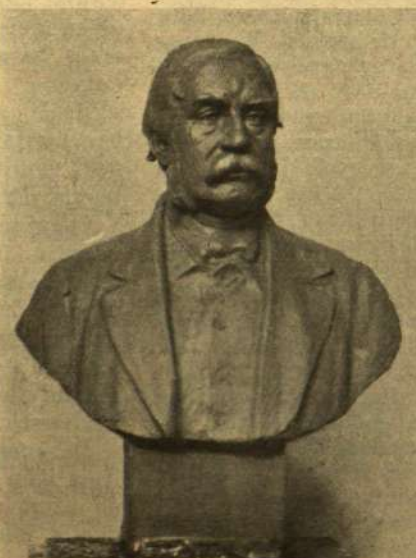
Új könyvek: *Az erdő hangjai*. Versek, írta Czöbel Minka. Budapest, Singer és Wolfner; ára 4 K.

HALÁLOZÁSOK.

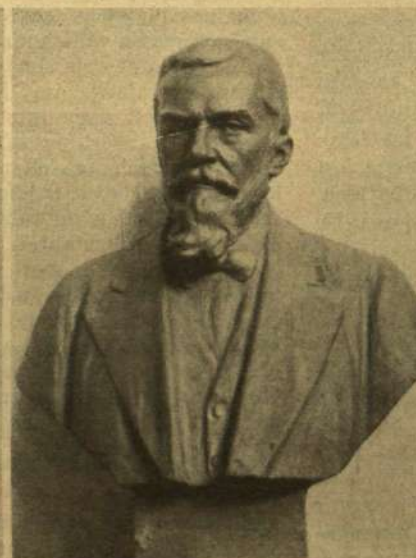
Elhunytak a közelebbi napokban: Péchufalusi és tussai *PÉCHY* ADÁM, 79 éves korában. — FÖRNSZÉK *BÉLA*, kuriai bíró, törvényszéki elnök, Sátoraljaújhegyen. — BERCELI *BERCEZELY* ENDRE, nyug. törvényszéki jegyző, 59 éves korában Budapesten. — BRZÓ *BÁLINT*, ügyvéd, 65 éves korában Nagykőrösön. — PÁTER *HARALD* ADALBERT, a kaszai domonkosrend egyik legidősebb és legrégibb tagja, 57 éves korában. — VONITS *DOMA*, a Szent Benedek-rend javainak főkegybírója Szabadkán. — STEIBEL *ADALBERT* lovag kereskedelmi miniszteriumi osztályfőnök Bécsben. — ALBERT *JÓZSEF*, a miniszterelnökség segédhivatalának igazgatója Budapesten. — RAJKAI *FRIEDRICH* MIKLÓS nagybirtokos 59 éves korában Aradon. — Nagymányai *KOLLER* ISTVÁN földbírtokos 64 éves korában Alsóvadjkon. — Radványi és sajókázai *RADVANSZKY* MIKLÓS földbírtokos 29 éves korában Radványban. — ALTMANN *MANÓ*, a budapesti árú- és értéktőzsde régi, közbecsülésben álló tagja, 61 éves korában Budapesten. — KAUFER *DAVID*, gleichenbergi fürdőorvos, 69 éves korában Nagyatádon. — BÍRO *LÁSZLÓ*, községi jegyző 49 éves korában Alsórákoson. — GEMZICZKY *KAROLX* kincstári intéző 49 éves korában Káposztafalván. — Csikutsnádi *BALOGH* JÓZSEF, a Fajórit szénságyár vezérigazgatója 57 éves korában.

KERPELY ANTAL.

LITSCHAUER LAJOS.

ZSIGMOND VILMOS.

PÉCH ANTAL.

MARKUP BÉLA SZOBRAI, MELYEKET MOST LEPLEZTEK LE SELMECZBÁNYÁN.

ban Budapesten. — Dr. HAUER FERENCZ, a Máv. vasúti gépgyár főorvoshelyettese, 38 éves korában Budapesten. — Dr. SCHERER SINDOR, az egyetemi I. számú női klinika asszisztense 31 éves korában Budapesten. — TESSÉNYI KÁROLY ügyvéd, 69 éves korában Borosjenőn. — Nádudvari BOKSI IMRE, járási számvevő t. m. kir. honv. huszár hadnagy 33 éves korában. — SZEMES IMRE nyug. segédtan-felügyelő 72 éves korában Nagyváradon. — POL- LERMAN BERTALAN, patikus 74 éves korában Baján. — ÖZV. SCHLACHTA ADOLFÉ, szül. Schluga Natália bárónő 84 éves korában Pomázon. — Illyefalvi BIALIS ÁGNES 88 éves korában Székelyudvarhelyen. — Tarcadobói DORAI ZSIGMOND, szül. Baán Rózsa 32 éves korában Eperjesen. — Hajnáskeői és hernádvecsei VÉCSEY ENZSÉDOR bárónő, a svájci Leysuban 19 éves korában. — Léczfalvi GRÁFAS GYULÁNÉ, szül. somogyi Cizmazia Ilonka fővárosi tanítónő 30 éves korában Budapesten. — KANN JAKABNÉ, szül. Meisels Katalin 60 éves korában Budapesten.

EGYVELEG.

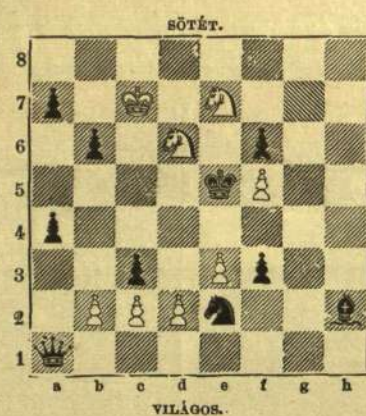
* Az egyiptomi aranybányák Kr. e. 2000 évvel, a fáraók idejében sokszor 3000 millió koronát is jövedelmeztek Diodorus történetírő szerint. Ma az összes egyiptomi bányák aranyércze nem érne 100 milliót.

* Kétszáz tonna — autóbussz jegy. A londoni autóbussz forgalom nagyságáról fogalmat alkothatunk, ha megtudjuk, hogy a múlt évben 200 tonna (20.000 kilogramm) súlyú pépet használt fel a vállalat a kérégyek (tíketek) készítéséhez, pedig a londoni autóbussz-jegyek vékonyabbak, mint nálunk a vasúti kérégyek.

Falusi lakok betonúrtömbökből építve és cementeserepekkel fedve majdnem minden vidéken találhatók. Homok és cementből készült építőanyagok úgy az előállításban, mint pedig a fogyasztásban igen sok előnyökkel bírnak. A betonúrtömbök, cementfedőserepek, betonosövek, lépcsőfokok, betonoszlopok stb. gyártására szükséges nyersanyagok, minők homok, kavics, kötormelék, salak stb. majdnem mindenütt találhatók és jó cement is mindenütt kapható. A piacon levő összes formák és gépek a cementárak gyártására legnagyobb mértékben az ismert jóhírnévű Dr. Gaspari & Co., Markranstádt, Leipzig melletti gépgyárából kerülnek ki és nevezett cég 228. sz. alatt "Modern építőanyagok" című katalógusát ad ki, melyet minden érdeklődőnek díjtalanul bocsát rendelkezésre. A cég gyárának megtekintése igen ajánlatos és tanulságos.

SAKKJÁTÉK.

2901. számú feladvány Palkoska Emiltől, Prága.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2897. számú feladvány megfejtése Bobrow Páltól.

Világos. Sötét. Világos a. Sötét. 1. Bg3-g6 Fh1-a5 1. Kc6-b5 2. Vg1-c5 f stb. 2. Vg1-c5 f stb. 3. Kc6-d5 1. t. sz. 2. Vg1-h1 f stb. 2. Vg1-c5 f stb.

Helyesen fejtették meg: A "Budapesti Sakk-kör". (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Hoffbauer Antal (Lipótvár). — Kintzig Róbert (Fakert). — Székely Jenő (Győr).

Szerkesztői üzenetek.

A. H. Budapest. Ön arról panaszkodik, hogy becsapták. Valaki azt ígérte Önnek, hogy arcképe és életrajza meg fog jelenni; ezért Ön több száz koronát fizetett, mert azt hitte, hogy a "Vasárnapi Ujság"-ról van szó. Csak a kapott nyugtából győződött meg utólag róla, hogy egy más lap tette az ígérést, a melynek nevét összetévesztette a miénkével. Nagyon sajnáljuk az esetet abból a szempontból, hogy a "Vasárnapi Ujság"-ról feltételezte, vagy elhitte az ilyes üzelmeket. Lapunk hatvan esztendő óta pályája alatt sohasem kért és sohasem fogadott el pénzt azért, mert valakinek arcképét vagy életrajzát közölte. Azt mertük hinni, hogy ez a tény a közudatban él. Sajnálatunk látjuk, hogy még nagy intelligenciával bíró

férfiak is megtévesztetnek engedik magukat. Azért arra kérünk mindenkit, hogy a mennyiben a "Vasárnapi Ujság" szerkesztősége nevében pénzt kérne tőle valaki, azért, hogy bármennyi cikk vagy kép megjelenjen, esetleg meg ne jelenjen: adja át az illető a legközelebbi rendőrnök.

A lantos. Iskolai olvasókönyvek visszhangja, nem át meg semmiféle mérték.

Utolsó vers valakihez stb. Újat most sem mondhatunk: csinos dolgok, de nem mutatnak elég erőteljes, jelentékeny költői egyéniséget.

Játék közben. Súlytalan dolog, olyan könnyű a mondandója, hogy csak igen nagyszabású művészet tudna neki fontosságot adni.

Május. Vándorlelkem stb. Ma már annyira kifejező a magyar vers routineja, hogy efféle dologt mindenki tud írni.

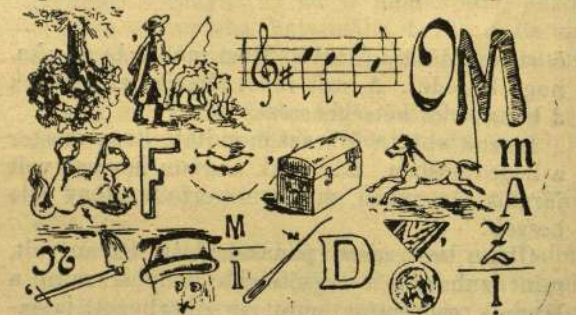
Ragyogón süt a nap. Hideg tél után stb. Nagyon kezdetleges dolgok; ilyenekkel nem foglalkozhatik egy újság sem.

Az égből. Nagyon jelentéktelen apróság, minden egyéni vonás nélkül.

Szerb dalok A fordítások nem valami kielégítő, mellőznünk kell őket.

Emlékek. Merő próza és pedig elég lapos próza.

KÉPTALÁNY.

A "Vasárnapi Ujság" folyó évi 17-ik számában megjelent képtalány megfejtése: *Hány ember érezte magát boldognak, ha ismerné a csapásokat, miket megkerült.*

Felelős szerkesztő: HOITSY PÁL.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármegy-e. 11.

Kiadó-hivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

SALVATOR

a kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás, vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és légzési szervek hurutjainál kitűnő hatása. SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipóczy Salvatorforrás-vállalat Budapest, V. Rudolf-rakpart 8.

Alapítva 1865-ben.

Heckenast Gusztáv zongoratermei

Budapest, csakis Gizella-tér 2. sz.

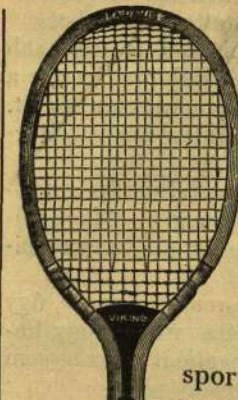
Telefon: 1-69.

DÖRR, IBACH, WERNER zongorák egyedüli képviselői.

Serravallo

kina bora vassal

Higiénikus kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt. Éremekkel, éremekkel, éremekkel és lábbelők számára. Értékes, idegenforgalmi és egészségügyi. Kínáló! 8000-nél több orvosi vélemény. I. Serravallo, cs. és kir. udv. szál. Trieste-Barcola. Várolható a gyógyszerárakban feltűnő árakban kor. 200, literes üvegekben kor. 400.

LAWN-TENNIS

és az összes angol sportkellék a legjobb választékban.

TENNIS-RAKETTEK

és labdák, Football, Hockey, Polo, Golf, Croquet. — Torna-

szerek. — Izomfejlesztők. —

Uszókellékek, sportcipők,

sportruházat, sportsapkák, utazó-

szerek, turista-felszerelések. —

Gilette-borotva, Thermos-kula-

csok, Vizhatlan esőköpcönyegek,

Gummi sárcipők.

Arjegyzéket bérmentve küld:

Wesely István

Budapest, IV. ker., Váci-utca 9.

Női

A Pozsonyi Kereskedelmi és Iparkamara-tól fentartott nyilvános, három évfolyamu

FELSŐ KERESKEDELMIS ISKOLA POZSONYBAN.

Érettségi vizsgálat. Államkivétel. Internátus. Értékelést kívánatra küld az igazgató.

Lohr Mária

(KRONFUSZ)

Gyár és főüzlet VII., Baross-u. 85.

Telefon: József-2-37.

Fiók: II. ker., Fő-utca 27. sz.

IV. ker., Eski-út 6. sz. IV., Kecskeméti-utca 14.

V., Harsányi-utca 4. sz. VI., Teréz-kört 39.

VI., Andrássy-út 18. sz. VII. ker., József-kört 2.

A Magyar Királyi Államvasutak nyári menetrendje.

A vonatok indulása Budapest nyugati p.-u.-ról. Érvényes 1914 május hó 1-től.

Délre				Délután			
vonat-szám	óra	perc	hova	vonat-szám	óra	perc	hova
154	5:52	Szv.	Vác	164	12:00	Szv.	Budapest-Újpest
152	5:52	Szv.	Rákospalota-Újpest	714	12:15	Szv.	Szeged
122	5:52	Szv.	Ersekújvár, Ipolyg	1404	12:20	Gyv.	Zsolna, Berlin
718	5:52	Szv.	Szeged, Zsolnok	138	12:25	Szv.	Nagyvaros
4802	6:00	Szv.	Esztorgom	4108	12:30	Szv.	Esztorgom
6302	6:00	Szv.	Lajosmizse, Kecskemét	106	1:00	Szv.	Rákospalota-Újpest
156	6:35	Szv.	Rákospalota-Újpest	4128	1:05	Szv.	Piliscsaba
102	6:50	k.o.	Wien, Paris, Ostende	730	1:20	Szv.	Monor
510	7:00	Gyv.	Segesvár, Stanislaw	106	1:30	Gyv.	Wien
1402	7:05	Gyv.	Zsolna, Berlin	108	1:35	Gyv.	Göd
1564	7:55	Szv.	Rákospalota-Újpest	4108	1:40	Szv.	Esztorgom
104	7:55	Gyv.	Nagyvaros, Wien	126	2:10	Szv.	Parkány-Nána
158	8:00	Szv.	Dunakeszi-Alag	120	2:15	Szv.	Gálánta, Ipolyg
708	8:25	Gyv.	Orsova, Bázias	170	2:20	Szv.	Rákospalota-Újpest
712	8:30	Szv.	Bázias, Karánsebes	506	2:25	Gyv.	Szatmár-Németi, Brassó
134	8:45	Szv.	Esztorgom	4110	2:30	Szv.	Esztorgom
4104	9:05	Szv.	Wien, Berlin	704	2:30	Gyv.	Budapest, Bázias
114	9:15	Szv.	Rákospalota-Újpest	6710	2:45	Szv.	Cegléd, Zsolnok
100	9:45	Szv.	Rákospalota-Újpest	6506	2:50	Szv.	Lajosmizse, Kecskemét
102	11:00	Szv.	Lajosmizse, Kecskemét	172	3:10	Szv.	Rákospalota-Újpest
6504	11:10	Szv.	Nagyvaros, Ipolyg	140	3:15	Szv.	Szob
130	11:38	Szv.	Nagyvaros, Ipolyg	174	4:10	Szv.	Rákospalota-Újpest
116	12:00	Szv.	Wien	716	4:20	Szv.	Szeged
				110	5:15	Gyv.	Wien
				142	5:20	Szv.	Szob
				176	5:50	Szv.	Rákospalota-Újpest
				6501	7:30	Szv.	Parkány-Nána
				722	7:55	Szv.	Ulló
				724	8:20	Szv.	Monor
				144	8:25	Szv.	Nagyvaros, Ipolyg
				4114	8:30	Szv.	Esztorgom
				726	8:45	Szv.	Cegléd, Zsolnok
				1406	8:50	Szv.	Pozsony, Zsolna, Berlin
				130	9:15	Szv.	Parkány-Nána, Ipolyg
				728	9:20	Szv.	Cegléd, Zsolnok
				178	9:25	Szv.	Rákospalota-Újpest
				728	9:30	Szv.	Vác
				6508	9:35	Szv.	Lajosmizse
				710	9:40	Szv.	Budapest, Bázias
				132	9:45	Szv.	Nagyvaros
				182	9:50	Szv.	Dunakeszi-Alag
				1408	9:55	Szv.	Zsolna, Berlin
				118	10:00	Szv.	Wien, Paris
				502	10:05	Szv.	Budapest, Stanislaw
				184	10:10	Szv.	Vác
				706	10:15	Szv.	Szeged, Bázias, Budapest
				504	10:20	Szv.	Maros-Vásárhely
				720	10:25	Szv.	Budapest, Bázias
				4116	11:25	Szv.	Esztorgom
				9029	11:30	k.o.	Belgrád, Konstantinápoly
				7029	11:45	k.o.	Budapest, Konstantinápoly
				146	12:00	Szv.	Nagyvaros (poly)

A vonatok indulása Buda-Császfürdőre.

vonat-szám	óra	perc	hova
4002	5:52	Szv.	Esztorgom
4004	8:54	Szv.	Esztorgom
4006	12:15	Szv.	Esztorgom
4008	12:57	Szv.	Piliscsaba
4010	2:10	Szv.	Esztorgom
4012	6:20	Szv.	Dorog
4016	11:25	Szv.	Esztorgom

A vonatok érkezése Budapest nyugati p.-u.-ra. Érvényes 1914 május hó 1-től.

honnán				honnán			
vonat-szám	óra	perc	honnan	vonat-szám	óra	perc	honnan
186	12:25	Szv.	Vác	165	12:20	Szv.	Rákospalota-Újpest
149	12:30	Szv.	Rákospalota-Újpest	137	1:20	Szv.	Nagyvaros, Ipolyg
151	12:35	Szv.	Dunakeszi-Alag	703	1:25	Gyv.	Budapest, Bázias
721	12:40	Szv.	Orsova, Bázias	167	1:45	Szv.	Rákospalota-Újpest
6701	12:45	Szv.	Zsolnok, Cegléd	505	1:50	Gyv.	Kolozsvár
4103	12:50	Szv.	Esztorgom	103	2:00	Szv.	Szatmár-Németi
723	12:55	Szv.	Ulló, Ocsa	111	2:05	Szv.	Paris, Wien
133	13:00	Szv.	Nagyvaros	171	2:10	Szv.	Esztorgom
725	13:05	Szv.	Monor	109	2:15	Szv.	Rákospalota-Újpest
901	13:10	k.o.	Konstantinápoly,	6503	2:20	Szv.	Göd
701	13:15	exv.	Belgrád	713	2:25	Szv.	Kecskemét, Lajosmizse
153	13:20	Szv.	Konstantinápoly,	173	2:30	Szv.	Temesvár-Józsefváros
6307	13:25	Szv.	Budapest	139	2:35	Szv.	Nagyvaros
503	13:30	Szv.	Rákospalota-Újpest	175	2:40	Szv.	Rákospalota-Újpest
135	13:35	Szv.	Lajosmizse	4113	2:45	Szv.	Esztorgom
1407	13:40	Szv.	Nagyvaros	121	2:50	Szv.	Ersekújvár
113	13:45	Szv.	Berlin, Zsolna	113	2:55	Szv.	Wien, Berlin
727	13:50	Gyv.	Paris, Wien	1403	3:00	Gyv.	Berlin, Zsolna
135	13:55	Szv.	Zsolnok, Cegléd	707	3:05	Szv.	Orsova, Bázias
155	14:00	Szv.	Rákospalota-Újpest	177	3:10	Szv.	Rákospalota-Újpest
4105	14:05	Szv.	Wien	105	3:15	Szv.	Wien
709	14:10	Szv.	Budapest, Bázias	731	3:20	Szv.	Monor
501	14:15	Gyv.	Budapest,	711	3:25	Szv.	Bázias, Temesvár
179	14:20	Szv.	Konstantinápoly,	179	3:30	Szv.	Rákospalota-Újpest
157	14:25	Szv.	Marosvásárhely	107	3:35	Gyv.	Wien
125	14:30	Szv.	Vác, Ipolyg	4117	3:40	Szv.	Piliscsaba
6501	14:35	Szv.	Parkány-Nána	141	3:45	Szv.	Nagyvaros
127	14:40	Szv.	Kecskemét,	143	3:50	Szv.	Nagyvaros
1354	14:45	Szv.	Lajosmizse	131	3:55	Szv.	Parkány-Nána
4107	14:50	Szv.	Rákospalota-Újpest	109	4:00	Gyv.	Wien
719	14:55	Szv.	Esztorgom	729	4:05	Szv.	Monor
129	15:00	Szv.	Kiskunfélegyháza	4119	4:10	Szv.	Piliscsaba
505	15:05	Szv.	Nagyvaros	6505	4:15	Szv.	Kecskemét, Lajosmizse
159	15:10	Szv.	Dunakeszi-Alag	181	4:20	Szv.	Dunakeszi-Alag
715	15:15	Gyv.	Nagyvaros	509	4:25	Gyv.	Segesvár, Stanislaw
119	15:20	Szv.	Szeged	1405	4:30	Szv.	Berlin, Zsolna
163	15:25	Szv.	Rákospalota-Újpest	4115	4:35	Szv.	Esztorgom
				1839	4:40	Szv.	Ipolyg, Vác
				145	4:45	Szv.	Nagyvaros
				6513	4:50	k.o.	Ocsa
				101	4:55	exv.	London, Ostende,
				717	5:00	Szv.	Paris, Wien
				117	5:05	Szv.	Temesvár, Bázias
				1239	5:10	Szv.	Wien
							Parkány-Nána

Érkezik minden kedden, szerdán, pénteken és vasárnapon.

Érkezik minden hétfőn, csütörtökön és szombaton.

Vasár- és ünnepnapokon közeledek.

Vasár- és ünnepnapokon május 15-től közeledek.

Vasár és ünnepnapokon május 15-től bezárólag szept. 15-ig közeledek.

This image shows a blank, aged, light brown paper cover or endpaper of a book. The paper has a textured, slightly mottled appearance with subtle variations in color and some minor wear or discoloration, characteristic of old paper. There is no text or other markings on the surface.
